

Ahmet Gazioğlu'nun Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş Adlı Romanına 1974 Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nın Yansıması*

Doç. Dr. Mustafa Yeniasır
Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi
Türkçe Öğretmenliği Bölümü
mustafa.yeniasir@neu.edu.tr

Doç. Dr. Burak Gökbulut
Yakın Doğu Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi
Türkçe Öğretmenliği Bölümü
burak.gokbulut@neu.edu.tr

İsmail Tamer
Türkçe Öğretmeni
ismailtamer170@gmail.com

Öz

1931 yılında Kıbrıs'ta doğan Ahmet Gazioğlu, 1954-1962 yılları arasında öğretmenlik yapmış, gazetelerde özellikle Kıbrıs sorunu üzerine kaleme aldığı yazılarla tanınmıştır. Ahmet Gazioğlu, 1975 yılında 260 sayfa olarak yayınladığı *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* adlı romanında Kıbrıs Barış Harekâtı'nı gerçekçi bir bakış açısıyla yansıtmıştır. Yazar, eserde tarihçi bir bakış açısıyla sözü edilen yıllarda yaşananları tarafsız bir şekilde değerlendirerek, okuyucuya bir roman havası içerisinde sunmuştur. *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında Gazioğlu, Tanya adlı kızla, genç bir Türk doktorun aşkını anlattığı kadar, adada Yunanlıların ve Rumların Kıbrıs Türklerine uygulamış oldukları baskıyı ve bu baskı karşısında Kıbrıs Türklerinin gösterdiği varoluş mücadelesini ele almaktadır. Çalışmada 1974 yılında ana vatan Türkiye tarafından gerçekleştirilen Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nın sözü edilen romana yansıması ele alınarak değerlendirilmiştir. Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nın romana yansıyan motifleri tespit edilerek, adada Türk varlığının ve Kıbrıs Türk kimliğinin o yıllarda hangi şartlar altında güvenceye alındığı ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ahmet Gazioğlu, Kıbrıs, Kıbrıs Barış Harekât, Ana vatan Türkiye, Roman.

The Reflection of Turkish Cypriot Peace Operation in the Novel: An Example of Love and War Novel in Cyprus

Abstract

Born in Cyprus in 1931, Ahmet Gazioğlu worked as a teacher between 1954 and 1962, and was known for his articles in the newspapers on the Cyprus issue. In 1975, Ahmet Gazioğlu published his 260-page novel *Love and War in Cyprus* which reflected the Cyprus Peace Operation with a realistic perspective. The author evaluated objectively the events in the mentioned years from a historian viewpoint and presented them to the reader in the

* Çalışma 19 - 22 Nisan 2019 tarihlerinde Kıbrıs Bahçeşehir Üniversitesinde düzenlenen V. Uluslararası Afro - Avrasya Araştırmaları Kongresinde bildiri olarak sunulmuş ancak yayınlanmamıştır. Makale, söz konusu bildirinin yeniden gözden geçirilmiş ve genişletilmiş şeklidir

atmosphere of a novel. In the *Love and War novel in Cyprus*, Gazioğlu discusses the pressure of the Greeks and Cypriot Greeks on the island and the existence of the Turkish Cypriot struggle on the island, as well as telling the love of a young Turkish doctor. In this paper, the Cypriot Turkish Peace Operation conducted by motherland Turkey in 1974 and its reflection in the mentioned novel were evaluated. The motives of Cypriot Turkish Peace Operation reflected in the novel will be identified and the conditions under which Turkish existence in the island and Cypriot Turkish identity were secured in those years will be displayed.

Keywords: Ahmet Gazioğlu, Cyprus, Cyprus Peace Operation, Motherland Turkey, Novel.

GİRİŞ

Toplumların geçirmiş olduğu savaşlar yaşamış olduğu felâketler doğal olarak edebiyatlarına da yansımakta ve özellikle o dönemde verilen edebî ürünlerin de başlıca konusu olmaktadır. Kıbrıs Türk toplumunun da geçmişte vermiş olduğu ulusal kurtuluş mücadelesi Kıbrıs'ta kaleme alınan şiirlere, romanlara, tiyatrolara ve diğer edebî türlere konu olmuştur.

“1955’li yıllar itibarıyla, Kıbrıs Türk edebiyatında ulusalcı edebiyat, tarihî ve siyasî olaylara paralel olarak gelişir. Gerek Kurtuluş Savaşı döneminde gerekse memleketçi şiirin hâkim olduğu 40’lı yıllarda önce Osmanlı-İslâm, sonra Türk kimliği, Anadolu, vatan-millet-bayrak ve Atatürk sevgisi etrafında dönen ulusal temalar, EOKA terörünün başladığı ve Rum-Türk çatışmalarının şiddetlendiği bu dönemde, ulusalcılığın dozunu doruk noktasına taşır. 1955-74 arası Kıbrıs Türk edebiyatına hamasetin egemen olduğu rahatlıkla söylenebilir” (Ezilmez, 2019, s. 18).

Sanatçılar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Kıbrıs Türk Varoluş Mücadelesini konu edinen eserleri, 1950’li yıllardan itibaren yayınlanmaya başlarlar ve 1983’te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin ilânına kadar olan süreçte sözü edilen eserlerin sayısı giderek artar. Hatta yazarlar günümüzde de bu tür eserleri irili ufaklı bir şekilde neşretmeye devam ederler. Gerek ana vatan Türkiye’de gerekse Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde yazılan bu tür eserler, özellikle mücadelenin verildiği yıllarda millî şuurun şekillenmesine ve kolektif bir bilinç oluşmasına katkı sağlamıştır. Sözü edilen eserler genellikle hamasi, popüler ve propaganda teorisinde-üçgeninde değerlendirilse de içinde Alev Alatlî’nin *Yaseminler Tüteri mi Hâlâ?*, Turgut Özakman’ın *Çılgın Türkler Kıbrıs*, Özker Yaşın’ın *Girne’den Yol Bağladık*, Kıbrıs’ta *Vuruşanlar* ve Ahmet Gazioğlu’nun *Kıbrıs’ta Aşk ve Savaş*, Arif Nihat Asya’nın, *Kıbrıs Rubailer*, Özker Yaşın’ın *“Zafer ve Bağış”* gibi yapıtları estetik değeri yüksek istisnai eserler olarak dikkat çekmektedir (Onuş, 2017, s. 27-28).

Yakın tarihimizde gerçekleştirilen ve Kıbrıs adasına barışı, güvenliği, demokrasiyi getiren, adadaki Türk varlığının korunmasını sağlayan 1974 Kıbrıs Türk Barış Harekâtı, şüphesiz Türk yazarlarının özellikle de Kıbrıs Türk yazarlarının üzerinde çok duracağı önemli bir olaydır. *“Ulusal Direniş Döneminde Kıbrıs Türk edebiyatında vatan, millet, bağımsızlık, mücadele, bayrak sevgisi, Türkiye (ana vatan) özlemi, Atatürk sevgisi gibi konular yoğun olarak işlenir”* (Yeniasır & Gökbulut, 2018, s. 141). Kıbrıs Türk edebiyatında hatırı sayılır bir yeri olan Ahmet Gazioğlu da dünya tarihinde önemli bir etki bırakan Kıbrıs Türk Barış Harekâtı’nı tüm gerçekliğiyle ve canlılığıyla *Kıbrıs’ta Aşk ve Savaş* adlı romanında okuyucularına sunmuştur. 1931 yılında Larnaka’da doğan Gazioğlu, Türkiye’de ve Avrupa’da aldığı eğitimden sonra yazarlığa yönelerek, *Yavru Vatan Kıbrıs* (Gezi), *İngiliz İdaresinde Kıbrıs (1878 – 1960) Statü ve Anayasa Meseleleri* (Tarih – Araştırma), *İngiliz Yönetiminde Kıbrıs II (1878-1952): Enosis Çemberinde Türkler, Enosise Karşı Taksim ve Eşit Egemenlik* *İngiliz Yönetiminde Kıbrıs III (1951-1959)* (Tarih - Araştırma), *Kıbrıs’ta Aşk ve Savaş* (Roman), *Kıbrıs Sorunu ve Bağımsızlık* (Tarih - Araştırma), *Kıbrıs’a Türkler* (Tarih-Araştırma), *Turks in Cyprus* (Tarih), *Enosise Karşı Taksim ve Egemenlik* (Tarih - Araştırma), *Cyprus Eu And Turkey* (Araştırma), *Cyprus The Island of Sustained Crisis* (Tarih - Araştırma), *Two Equal And Sovereign Peoples* (Araştırma), *Kıbrıs Türk Tarihi –Türk Dönemi- (1570- 1878)* (Tarih), *Kıbrıs Tarihi İngiliz Dönemi (1878-1960)* (Tarih), *İngiliz Yönetimi’nde Kıbrıs Son İki Yıl (1958- 1960)* (Tarih- Araştırma), *Kıbrıs’ta Soykırım Yılı 1964 ve Enosisin Ayak Sesleri* (Tarih - Araştırma), *Direniş Örgütleri, Gençlik Teşkilatı ve Sosyo-Ekonomik Durum (1958 - 1960)* (Tarih - Araştırma)

adlı Kıbrıs Türk tarihine ışık tutan eserler ortaya koymuştur (Kata, 2019, s. 105). Gazioğlu, özellikle Kıbrıs Türk toplumunun adadaki mücadelesini, eserlerinin ana konusu olarak ele alır. Ahmet Gazioğlu eserlerini öğretmen, araştırmacı, yazar, siyasetçi ve gazeteci kimlikleriyle geniş bir havuzda oluşturur ve okuyucularına özellikle Kıbrıs'la ilgili birçok yönden bilgi sunar (Kata, 2019, s.106). *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanı da yazarın, yukarıda saydığımız kimlik ve özelliklerle, tarihî gerçeklere ışık tuttuğu bir eserdir.

Coğrafya, tarihle birlikte milletlerin hayatında önemli bir rol oynamaktadır. Edebî eserler de belli bir tarih ve coğrafya içerisinde şekillendiği için doğal olarak ait oldukları coğrafyanın ve tarihin unsurlarını bünyelerinde barındırırlar. Kıbrıslı olması da Ahmet Gazioğlu'nun bütün edebî dünyasını etkilemiştir. Bu konuda Kırgız Türklerinin dünyaca ünlü yazarı Cengiz Aytmatov; "*İnsan doğduğu yere, gözle görülemeyen, ışıktan ince iplerle bağlıdır ve vatan, kaderimizin soluk almaya başladığı yerdir*" (Aytmatov & Şahanov, 2000, s. 62) demiştir. Yine bu konuda yapmış olduğu araştırmalarla tanınan Emel Kefeli de "*Coğrafya Merkezli Okuma*" isimli çalışmasında herhangi bir bölgede gelişen edebiyatın doğadan ve çevresindeki kültürel, sosyal ve siyasî hareketlerden bağımsız olarak yapılanmasının mümkün olmadığını altını çizmiştir. Kefeli söz konusu çalışmasında ayrıca insanların yetiştikleri coğrafyanın yüzey şekilleri, bitki örtüsü ve iklim koşullarına bağlı bazı ruhî ve fizikî özellikler kazandığını; bununla birlikte insanı anlatan edebiyatın da yeşerdiği bölgenin coğrafi koordinatlarına bağlı olarak birtakım özellikler taşıdığını vurgulamıştır (Kefeli, 2009, s. 424).

Osmanlı tarafından 1571 tarihinde gerçekleştirilen Kıbrıs seferi ile ada fethedilmiş ve buraya Anadolu'nun farklı bölgelerinden insanlar getirilerek yerleştirilmiştir. XVI. yüzyılda Anadolu, Rodos, Mısır ve Suriye'yi egemenliği altında tutan Osmanlı Devleti, Akdeniz'de tam bir hâkimiyet sağlamak için Kıbrıs'ı da topraklarına katarak, uyguladığı iskân politikasıyla burada bir Türk nüfusunun oluşmasını sağlamıştır. Osmanlı'nın adayı fethiyle birlikte Anadolu'dan buraya iskân edilen aileler (Gökçe, 1998; Gökçe, 1999), tüm yaşayış şekillerini, gelenek-göreneklerini, özetle kültür ve yaşam tarzlarını beraberlerinde getirmişlerdir. Osmanlı'nın Kıbrıs'ı fethinden önce Venediklilerin baskı ve zulmü altında yaşayan adanın yerli halkı birçok kez Osmanlı sultanı II. Selim'e, kendilerini bu baskı ve zulümden kurtarması için dilekçe yazmışlardı (Özkul, 2010, s. 39). Ancak adada Osmanlı egemenliğinin devam ettiği 1791 – 1796 yılları arasında ilk kez Rigas Ferreros isimli bir Yunan tarafından gündeme getirilen "Megali İdea" fikri ortaya çıkmıştır. "Megali İdea" kelime anlamı olarak "Büyük Fikir" demektir. Bu fikre ve ilkeye göre, 1453'te Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedilen İstanbul tekrar ele geçirilecek; Yunanistan, Girit, Rodos, Kıbrıs, Anadolu ve Büyük İskender'in uzandığı İskenderiye'ye kadar olan topraklar işgal edilerek, bir Helen İmparatorluğu olarak kabul edilen büyük Bizans İmparatorluğu kurulacaktır (Ürer, 2003, s. 22). Rumlar, "Megali İdea" çerçevesinde adayı Yunanistan'a bağlamak için kelime anlamı "ilhâk" demek olan ENOSİS düşüncesini ortaya atmışlardı. ENOSİS, ilk "Megali İdea" haritasının çizildiği 1791 yılından itibaren gündemde olan bir düşüncedir. Ancak 18 Ekim 1828 tarihinde İngiltere, Rusya ve Fransa'ya bir nota veren Yunanistan, resmen ilk kez ENOSİS fikrini açıklamış ve adanın kendisine bağlanmasını istemiştir (Tahyani, 2009, s. 188 – 193). Adanın İngiltere'ye kiralınması Rumların ENOSİS yani Kıbrıs'ı Yunanistan'a bağlama düşüncelerini daha da pekiştirmelerine neden olmuştur. "Osmanlı döneminde psikolojik olarak Kilise tarafından Kıbrıs Rum halkının zihinlerinde yer almaya başlayan ENOSİS, İngiliz egemenliği döneminde daha sık gündeme taşınmaya başlanacak ve bir anlamda ENOSİS bir Anglo-Cypriot sorunu kimliği kazanacaktır. Öyle ki

Kıbrıs 1878'de İngiliz egemenliğine geçtiğinde, Yunanistan ve ENOSİS taraftarı Kıbrıslı Rumlar bu durumu ENOSİS'e ulaşma konusunda önemli aşama olarak değerlendirdiler. 1878 tarihi ENOSİS konusunda Kıbrıslı Rumlar açısından ilk önemli dönüm noktasıydı" (Yellice, 2012, s. 15). ENOSİS fikrinin 1918'lerde Rum çocuklarına nasıl aşılandığını bir Rum yazar olan Tenekides şöyle açıklamıştır: "Rum okulları Helen düşüncesini yaymak amacı ile kullanılıyordu. Rum öğretmenler, çiçeklerle çerçevelenmiş Yunanistan'la birleşmelerini temsil eden armağanları Vali'nin kasabaları ziyareti sırasında verirlerken, mızraklı bir alay gibi sıraya sokulan öğrenciler, önceden öğretilmiş olan 'Yaşasın ENOSİS' çılgınlıkları atıyorlardı" (İsmail, 1998, s.6). Ana vatan Türkiye, düzenlediği harekâtla Rumların ENOSİS hayallerini bitirmiş ve Kıbrıs Türklerini güvence altına almıştır. Yapılan müzakereler sonucunda 1 Ekim 1974 yılında Kıbrıs Türk Otonom Yönetimi, 13 Şubat 1975'te Kıbrıs Türk Federe Devleti, 15 Kasım 1983'te de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurulmuştur. Sonuç olarak, Kıbrıs Türk'ü; tarihî geçmişiyle, Anadolu toprağı ve ulusuyla olan bağlarını asla koparmayacağını, aksine gün geçtikçe daha da güçlendireceğini göstermiştir. Anadolu'yla birlikte ortak bir tarih yaşayan Kıbrıs Türkleri, bugün de ana vatanı Türkiye'nin desteğı ile ayakları üzerinde durmakta hür ve bağımsız bir şekilde yaşamaktadır.

Ahmet Gazioğlu da 1975 yılında 260 sayfa olarak yayınlanan romanında, "Kıbrıs Sorunu" etrafında şekillenen dönemin gerçeklerini, genç bir Türk doktoru olan Aral ile İngiliz-İtalyan melezi Tanya arasında yaşanan aşk üzerinden anlatmıştır. *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanının genel anlamdaki olay örgüsünü, Yunanistan ve Rum yönetiminin Megali İdea ve onun uzantıları olan ENOSİS fikri ve Akritas Plânı'yla adadaki Kıbrıs Türkü'nü nasıl zor durumlara düşürdüğü ve ana vatan Türkiye'nin demokratik ve askerî girişimlerle Kıbrıs Türkü'nü, Kıbrıs Türk Barış Harekâtı ile bu zor durumlardan hangi koşullarla kurtardığı oluşturmaktadır.

Tarih, toplumların geçmişte yaşadıkları önemli olayları nedenleriyle ve sonuçlarıyla ortaya koymaktadır. Edebiyat türleri (roman, öykü, şiir, tiyatro vb.) ise bunun yanında tarihin anlatmadığı ayrıntılarla da ilgilenerek konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmaktadır.

Nurullah Çetin, "Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun Tarihî Romanlarının Millî Bilince Katkısı" isimli makalesinde millî tarih romancılığının, Türk tarihini bütünlüğü ile ve en gerçekçi biçimde yansıtması gerektiğini söyler. Çetin'e göre tarihî roman yazarının amacı, "romanında gerçek ya da temsilî olarak aldığı tarihî kişiliklere ve kurumlara konuşabilecekleri sözleri söyletmek ve onlara yapabilecekleri davranışları yüklemek kaydıyla romancı muhayyilesinde zenginleştirilmiş bir tarih sunmaktır" (Çetin, 2007, s. 12-13).

Yalnız bu noktada edebî eserlerin gerçeğe ne kadar yakın olsalar da hiçbir zaman bir tarih kitabı olamayacaklarını unutmamak gerekir. Şerif Aktaş'ın da söylemiş olduğu gibi edebî eserde sunulan vakanın en önemli özelliğı itibarı oluşudur (Aktaş, 2000, s. 14 – 15). Konuyla ilgili olarak Yakup Çelik de "Tarih ve Tarihî Roman Arasındaki İlişki Tarihî Romanda Kişiler" isimli makalesinde şunları söylemektedir: "Roman yazarı, tarihçinin malzemesini alır, muhayyilesinde yoğurarak, bilinmeyenler üzerine bir kurgu oluşturarak, tarih malzemesini yeniden insanların dikkatlerine sunar. Yazar, tarihsel gerçekliğin üzerine, tarihsel olmayan kurguya dayalı insan faktörünü ve onun yine tarihe konu olmayacak çevresini yerleştirerek eserini meydana getirir" (Çelik, 2002, s. 53). Ahmet Gazioğlu da tarihî romanın özüne uygun olarak Türk dünyasının adadaki bu varlık mücadelesini ele alınan romanında tarihî gelişmelere uygun bir şekilde sunmuştur.

Bu çalışmada, *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanı içerik analizi yöntemiyle incelenecek ve 1974 Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nın romana yansımaları şu başlıklar altında ele alınacaktır: 1. 1974 Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'na Giden Yol: 1.1.Harekâtı Oluşturan Sebepler, 1.2.Harekâtın Görünümü ve Sonucu. 2. Romandaki Semboller-Motifler.

Roman, Aral ve Tanya'nın Avrupa'da başlayan aşklarının Kıbrıs'ta toplumlararası savaş ortamında nasıl sürdüğünü anlatmaktadır. Bu bağlamda adada gerçekleşen iç savaş, darbe ve bunların neticesinde başlayan Kıbrıs Türk Barış Harekâtı, bu kahramanların macerası neticesinde okuyucuya verilmiştir. İç savaşın ve darbenin zorluklarını maddî ve manevî olarak yaşayan ana kahramanlar ve çevresindeki kişiler, dönemin Türk insanının nasıl zor durumlara düşürüldüğünü benliklerinde yansıtarak okuyucuya tarihsel gerçekliğin tüm safhasını objektif bir şekilde göstermişlerdir.

Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş Romanının Özeti

Roman, İngiltere'de eğitim gören Aral'ın Kıbrıs'a gelmek için çıktığı yolculukla başlamıştır. Aral'ın arabası Almanya'da arıza yapınca burada tanıştığı Robert, arabasını tamir etmek için kendisine yardımcı olmuş ve Aral daha sonra Robert, onun nişanlısı Janet ve Tanya ile yola devam etmiştir. Avusturya'ya geldiklerinde Robert ile nişanlısı Janet, Aral ve Tanya'dan ayrılmıştır. Tanya tez çalışmasını tamamlamak için İstanbul'a gideceğinden Avusturya'da ablasından ve eniştesinden ayrılmak zorunda kalmıştır. İngiliz ve İtalyan bir anne – babanın kızı olan Tanya, yolculuk sırasında henüz yeni tanıştığı Kıbrıs Türk'ü Aral'a âşık olduğunu fark etmiştir. Aral da çok kısa bir süre geçmesine rağmen kıza âşık olmuş ve Yugoslavya'da konakladıkları bir otelde aşklarını birbirlerine itiraf etmişlerdir. Uzun bir yolculuktan sonra İstanbul'a gelen genç çiftler, burada ayrılmak zorunda kalacakları için çok büyük bir karamsarlığa kapılmışlardı ancak Tanya gördüğü bir rüyanın da etkisiyle dayanamayıp Mersin'de Aral'ın bindiği vapura yetişmiş ve sevgilisi ile birlikte Kıbrıs'a doğru yola koyulmuştur.

Kıbrıs'a geldiklerinde Aral'ın evine ulaşana kadar Rum barikatlarından geçmek zorunda kalan Tanya, Rumların, Kıbrıs Türklerine karşı uyguladıkları insanlık dışı davranışları da yakından görme olanağı bulmuştur. Cesur ve adaletli bir kız olan Tanya, Kıbrıs'ta yaşananlara, Rumların barbarca muamelelerine boyun eğmek istememiştir.

Aral, Tanya'yı ailesi ile tanıştırdıktan sonra birlikte tatil yapmaları için Girne'de bulunan dönemin popüler tatil mekânlarından Zefiros'a götürmüştür. Ancak bu sırada Kıbrıs'ta Yunanlılar ve Rumlar, ilerleyen günlerde Kıbrıs'ı kan gölüne döndürecek birçok girişimde bulunurlar. Yunan Cuntası, Makarios'u devirmiş ve papaz, Kıbrıs'tan ayrılmak zorunda bırakılmıştı. Makarios taraftarları ile Yunan Cuntası çatışma içerisine girmiş ve bu durumdan yine en çok zarar gören Türkler olmuştu. Herkes tarafından çok iyi bilinmekteydi ki aralarındaki kavga sona erdiğinde, bu sefer sıra Türklere gelecekti. Aral ve Tanya endişe içerisinde tatillerini sürdürürlerken, kan gölüne dönen Kıbrıs'ı barışa ve huzura kavuşturmak için ana vatan Türkiye'nin hazırlık yaptığı söylentileri kulaktan kulağa yayılmıştı. Bu sırada Aral, Tanya ve Zefiros'ta karşılaştıkları Kemal Bey ile kızları hep birlikte daha güvenli bir mekân olarak düşündükleri BM kontrolündeki Dome Hotel'e yerleşmişlerdi. Bu sırada dönemin başbakanı Bülent Ecevit, yaptığı diplomatik girişimlerden sonuç alamamış ve Kıbrıs Barış Harekâtı'nı başlatmıştı. Aral ve Tanya Barış Harekâtı sırasında ayrılmak zorunda kalmışlardı. Aral, harekât sırasında Türk birliklerine sığınmış doktor olduğu sahra hastanesinde yaralı askerlere bakmakla görevlendirilmişti. Tanya ise önce İngiltere'ye dönmek için İngiliz üslerine gelmiş ancak Aral'ı çok sevdiği için Kıbrıs'tan

ayrılmamıştı. Barış Harekâtı, Türklerin zaferi ile sonuçlandığında Aral ve Tanya yeniden birbirlerine kavuşmuşlar ve Kıbrıs'ta yaşamak için karar almışlardı.

Romanda İzleksel Kurgu

Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş romanında entrik kurguyu oluşturan ve çatışmayı sağlayan değerleri şu şekilde göstermek mümkündür:

	<i>Tematik Değerler</i>	<i>Karşı Değerler</i>
<i>Kişiler Düzeyinde</i>	Dr. Aral, Tanya, Eczacı Kemal Evdimli ve kızları Oya ile Gonca, Pervin, Necat, Ali Mahir, Mr. Henry, Niğdeli Hasan Onbaşı, Adanalı Üsteğmen Nuri ve diğer Türk askerleri, Bülent Ecevit.	Makarios, Grivias, Sampson, Yunan Subay Pascal, Yunan-Rum askerleri.
<i>Kavramlar Düzeyinde</i>	Kıbrıs'ta Türk varlığını koruma, Yabancılaşmaya karşı mücadele, Kıbrıs'ta güven ve huzur ortamı, sağlama, Özünü ve kimliğini koruma.	Yunan- Rum ikilisinin ENOSİS hayali, Yunan – Rum ikilisinin Megali idea düşünceleri ve Türkleri yok etme gayretleri, Kıbrıs'ta Türklere karşı yapılan insanlık dışı davranışlar.
<i>Simgeler Düzeyinde</i>	Türkiye, Ankara, Bülent Ecevit, Türk Silahlı Kuvvetleri, Türk Mukavemet Teşkilatı, Mehmetçik, Mücahit, şehitlik, Türk bayrağı, Ay yıldız, Türk jetleri, Türk zırhlıları ve donanması vs.	Yunanistan, Atina, İngiltere, Amerika, Rusya, Rum Millî Muhafız Ordusu, Makarios'un Özel Muhafız Birliği, Yunan bayrağı, Rum askerî kampı, Rum mevzileri, Rum radyosu, Çile kampı (Mutlu Vadi) vs.

Romanın izleksel kurgu tablosu yukarıdaki gibidir. Roman, Aral ve Tanya'nın Avrupa'da başlayan aşklarının Kıbrıs'ta savaş ortamında nasıl sürdüğünü anlatmaktadır. Bu bağlamda adada gerçekleşen, darbe, iç savaş ve bunların neticesinde başlayan Kıbrıs Türk Barış Harekâtı, bu kahramanların macerasıyla birlikte okuyucuya sunulur. İç savaşın ve darbenin zorluklarını maddî ve manevî olarak yaşayan ana kahramanlar, o dönemde Türklerin nasıl zor durumlara düşürüldüğünü benliklerinde yansıtarak okuyucuya tarihsel gerçekliğin tüm safhasını objektif bir şekilde gösterirler.

Hâkim bakış açısının kullandığı romanda olaylar, 1974 yılında cereyan etmiştir. Kısa geriye dönüşlerin bulunduğu eserde genellikle olaylar Kıbrıs'ta geçmekte ve kronolojik bir sıra takip etmektedir.

1. 1974 Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'na Giden Yol

1.1. Harekâtı Oluşturan Sebepler:

1.1.1. 1974 Öncesi

Ana vatan Türkiye'yi harekâta yönelten en önemli unsur, Yunanistan ve Rum ortaklığı ile 1974 öncesinde başlayan ve kökeni Megali İdea'ya kadar dayanan ENOSİS ve Akritas fikrinin, Rumları Türklere karşı düşmanca davranışlara yöneltmesi ve bu bağlamda EOKA, EOKA-B gibi terör örgütlerinin adada Türk varlığını tehlikeye sokmasıdır. Yunanistan ve Rumların bu fikirlerle gerçekleştirdiği önemli ilk hareket ise 1959'da Zürih ve Londra anlaşmalarıyla 1960 yılında kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'ni 1963 yılında yıkılmasıdır. Cumhurbaşkanı Makarios'un anayasada belirtilen maddeleri Türk halkını zora sokacak şekilde değiştirmeye kalkması, sonrasında Türklere karşı gerçekleştirilecek birçok katliamın yolunu açmıştır. Bu katliamların ilki ise 21 Aralık 1963'te "Kanlı Noel" adı altında gerçekleşmiş ve adadaki birçok Türk'ün evi yakılıp yıkılmış ve birçok Türk de öldürülmüştür. "21 Aralık 1963 günü başlatılmış olan olaylar 23 – 25 Aralık 1963 günlerinde Kanlı – Noel olaylarına dönüşmüştür. Yunan – Rum askerlerinin gerçekleştirdiği bu saldırılarda işlenmiş olan cinayetler tarihe kara bir sayfa olarak geçmiştir. Bu beklenmedik saldırıya karşı Türk mücahitleri ve Türk halkı, en iptidâî silahlarla direnmiş, şehit, kayıp vermiş fakat teslim olmamıştır (Alasya, 1992, s. 63-64). Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması ve kısa bir süre sonra yıkılmasını Ali Nesim ve Şevket Öznur şu şekilde değerlendirmişlerdir:

"Rum tarafından Makarios Cumhurbaşkanı, Türk tarafından Dr. Fazıl Küçük Cumhurbaşkanı Yardımcısı seçildi. Cumhuriyetin ilk günlerinden itibaren, Makarios başta olmak üzere pek çok yetkili, Cumhuriyeti Enosis'e (ilhak) giden bir yol olarak gördüklerini bildirmeye başladılar. Cumhurbaşkanı Makarios, 1963 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası'nın 13. maddesini ki bunlar Türk hakları ile ilgili idi, tek taraflı olarak değiştirme kararı aldı" (Nesim & Öznur, 2012, s.25).

Cumhuriyetle kurulan ortak hükûmetin dağılmasını tetikleyen bu tek taraflı anayasa değişikliği, hükûmetin iki bloğunda ayrılıklara neden oldu. "Rumlar, 21 Aralık 1963'ten itibaren Türkleri yok etme amaçlı Akritas Planı çerçevesinde Kanlı Noel harekâtına girerek köy ve kasabalardaki Türklerin evlerini ve işyerlerini basarak yıktılar" (Nesim & Öznur, 2012, s. 25). Bu olaylardan sonra adada Türkleri yok etme işlemi somut adımlarla gerçekleşmeye başladı ve bu durum, 1974 yılında Türkiye'nin adaya müdahale etmesinin en büyük sebebi oldu. Kıbrıs'ta *Aşk ve Savaş* romanında Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulması ve 1963 yılında yıkılmasına şu şekilde değinilir:

"Saat dörtte Mağosa limanı göründü... Biraz ötede limanın girişinde ve gümrük binalarının üstünde Yunan bayrakları vardı. -Tanya, bayraklara baktı ve Aral'a çevirip başını: 'Peki, Kıbrıs bağımsız bir devletse, kendi bayrağı nerede? Bu devletin bayrağının hükümet binalarının üzerinde görünmesi gerekmez mi? Burası bir Yunan Adası mı, bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti mi?' diye hayretle sordu. -Aral: 'Kıbrıs sorununu özetleyen sorulardır işte bunlar sevgili Tanya! Evet işte Kıbrıs'taki problemin ana nedenleri bu birkaç soruda belirtilen gerçeklerdir. Kıbrıs'ın bir anayasası vardı. Bu anayasaya göre Türk ve Rum ortaklığına dayalı bağımsız bir devlet de vardı. Ama şimdi 11 yıldır çiğnenmiş bir anayasa, sadece adı kalmış bir bağımsız Kıbrıs devleti var ortada, o da dış dünyayı aldatmak için! Hâlbuki içte durum bambaşka! Devletin iki ortağından biri, daha kuvvetli olanı, bozmuştur tek taraflı olarak ve zor kullanarak bu ortaklığı, 1960 anlaşmalarının yarattığı dengeyi ve düzeni. Rum yönetimi, anayasayı ve devleti kendi

çıklarına göre ayarlamış, devletin gelirlerini ve dış yardımlarını sadece kendi toplumu için kullanan bir yankesici olmuştur. Türk toplumunun bu adada yaşama hakkını bile çok gören Rumlar, Kıbrıs'ın gerçek bağımsızlığına kastetmiş, bir an önce ilhakı gerçekleştirmek, olupbittiler, tedhiş ve terör yaratarak Yunanistan'la birleşmek peşindedir!" (Gazioğlu, 1975, s. 52).

Yunanistan ve Rum ortaklığı ile 1963-64 yıllarında başlatılan ve tam 11 yıl sürecek toplumlararası savaşın ilk görünümü oldukça kötüydü. Rumlar, Türk halkına zulümlerini arttırarak geçmişte olduğu gibi yine ölüm kusmaya başlamıştı:

"21 Aralık 1963'te Rum polislerin Türklere yönelik saldırıları üzerine çıkan çatışmada 2 Türk ölmüş 5 Türk de yaralanmıştı. Ayrıca Türk ve Rum polislerinin de katıldığı çatışmalarda 2 Rum da ağır yaralanmıştı. Bu olay Türk toplumunda büyük bir heyecanın doğmasına neden olur ve iki toplum arasında birden geniş çaplı çatışmalar başlar. Rumların Türklere yönelik saldırıları ve sonrasında çıkan çatışmalar Türk ve Rum halk arasında büyük bir korku ve paniğin doğmasına yol açar. Birkaç gün içinde EOKA tedhişçileriyle iş birliği yapan Rum jandarmaları ve Kıbrıs'ın bağımsızlığını korumak üzere adada konuşlandırılmış Yunan Alayı, Türklere karşı saldırıya geçer. Çıkan olaylarda 24 Türk öldürülür ve 40'a yakını ise yaralanır" (Yellice, 2007, s. 38-39).

Romanın ana karakteri Aral'ın babası, 1963-1964 olaylarında Rumlar tarafından kaçırılır ve bir daha babasından haber alınamaz. Aral, babasının birçok Türk gibi kaçırılıp öldürülmesini acı bir şekilde hatırlar ve 1963-64 olaylarının acı görünümünü şu cümlelerle ortaya koyar: "1963 yılında başlayan Rum saldırıları, 1964 yılı başında da yer yer şiddetle devam ediyor, mücahitlerin kahramanca direnmesi, sayıca çok üstün ve çeşitli silahlarla yüklü Rum sürülerinin giriştiği katliamı durduramıyordu. Üstelik yollardan da adam toplamaya, ele geçirdikleri Türkleri, dönüşü olmayan yerlere götürmeye başlamışlardı. Korkunç cinayetler işleniyordu adanın her yanında..." (Gazioğlu, 1975, s. 42).

1963-1964 olayları, BM askerlerinin adaya gelmesi ve 30 Aralık 1963'te ateşkes adı altında "Yeşil-Hat" projesinin uygulanmasıyla bir süreliğine dursa da bu ateşkes göstermelik kalmış, ardından 7 Ağustos 1964 tarihinde Erenköy savaşı, 1967 Geçitkale ve Boğaziçi olayları ve daha birçok acı olay, Rumlar tarafından yeniden sergilenmiştir. 1974'e kadar Türklere karşı girişilen birçok katliam, Makarios'un dünya çapında yaptığı Türk karşıtı hain propagandalarıyla haklı çıkarılmaya çalışılıyordu. Bütün bu olaylar, Türkiye tarafından yakından takip ediliyordu. Türkiye, katliamlara ufak çapta müdahale etse de İngiltere, Amerika, Rusya gibi devletler Türklerin adaya müdahalesine pek sıcak bakmıyordu. Bu devletler, Türkiye'nin adaya müdahale etmemesi için yıllarca demokratik ve diplomatik çözüm toplantıları düzenleyerek oyalamıştı. Ancak Türkiye için 1963-1964 olayları ve devamında gelen katliam girişimleri, 11 yıl sonra yapılacak olan Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nın en büyük sebebi olacaktı.

1.1.2. 15 Temmuz 1974 ENOSİS Darbesi

Ana vatan Türkiye'yi Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'na götüren önemli bir diğer sebep ise Atina cuntasının, Grivas ve Sampson yönetimindeki EOKA-B terör örgütü ve Rum Muhafız Birlikleri ile 15 Temmuz 1974 tarihinde adadaki yönetime yaptığı darbedir. ENOSİS'in kuruluşunda yer alan ve 1963'ten beri ENOSİS fikri adı altında birçok Türk'e katliam düzenleyen Grivas, Makarios'un adamı Nikos Sampson'u da yanına alarak Makarios'un, ENOSİS'i geciktirdiği tezinden hareketle adada onun aleyhine propaganda yapmış ve arkasına aldığı kitle ile Rumlar arasında bir iç çatışma çıkarmıştı:

“Kıbrıs’ta 1970’li yıllara gelindiğinde karşılaşılan manzara özellikle 1 Nisan 1955 tarihinden itibaren faaliyete geçerek adayı kan cehenneme çeviren EOKA’nın komutanı Grivas ile Cumhurbaşkanı ve Başpiskopos konumunda bulunan Makarios’un aynı hedeflere ancak farklı yollar kullanmak suretiyle ulaşma çabalarının sonucunda ortaya çıkan büyük çekişme ve huzursuzluktur. Hedef birliği içindeki Grivas ve Makarios’un bu çatışması daha sonra adayı da bir çıkmazın içine sürükleyecektir. ENOSİS idealine hemen ulaşma gayretinde olan Grivas ile Kıbrıslı Türklerin öncelikle ekonomik alanda çöktürülmesi ve direnişlerinin kırılması yönünde fikir beyan eden Makarios arasında başlayan ve daha sonra iktidar kavgasına da dönüşen çatışmalar Megaliİdea’ya yönelik olarak ENOSİS yolundan farklı stratejiler hazırlayan bu iki kişiyle beraber adayı da uçuruma sürükler. Kıbrıs’ta önce EOKA, daha sonra da EOKA-B ile yüzlerce insanı katleden Grivas’ı destekleyen Yunan Cuntasının EOKA-B’ye Makarios’a karşı harekete geçilmesi emri verilmesi üzerine askerlik kısaltılır ve bir temizlik hareketi başlatılır. EOKA-B’yi destekleyen Yunanistan Cuntası ile Makarios arasındaki ipler de böylece kopma noktasına gelir” (Savrun, 2018, s. 263).

Kıbrıs’ta Aşk ve Savaş romanında, Rumlar arasındaki bu iç çatışma romana şu şekilde yansır:

“...Aral, Kıbrıs’la ilgili haberleri dinledikçe arkadaşlarından, bir başka heyecan, bir başka sevinç duyuyordu içinde. Ama kötü haberler de vardı; endişe yaratan, Türk toplumunun içini karartan haberlerdi bunlar. Rumlar arasındaki iç çatışmaların günün birinde Türklere de sıçrayacağı ve böylece toplumlararası yeni bir savaşın kaçınılmaz olacağı olasılığı, herkesin endişe ile paylaştığı bir görüştü. Son iki yıldan beri Grivas’ın Makarios’a karşı giriştiği yıldırma hareketinin bir danışıklı dövüş olabileceği tezini savundu bazıları; bu görüşün yanlış olduğunu, erken ENOSİS isteyen Grivas yanlısı EOKA B örgütünün mutlaka bir gün ‘papazı’ devirip, belki de onu öldürüp adayı Yunanistan’a ilhak kararını alacağını savunuyordu bir başka grup” (Gazioğlu, 1975, s. 44).

Rumlar arasındaki bu iç çatışma, romanda da denildiği gibi Türklere de yansıtacak ve adada Türkleri çok zor günler bekleyecekti. Nitekim Yunan ve Rum yöneticileri tarafından ada, bir işkence bir Nazi dünyasına dönecektir. Örneğin, limanlardaki gümrük işlemlerinde ve Türk-Rum sınırını ayıran yol boyunca Rumlar, kontrol merkezleri kurmuş ve bu merkezlerde güvenlik kontrolü bahanesiyle Türklerin canına ve malına kastetmiştir. Roman kahramanları, Aral ve Tanya Kıbrıs’a vardıklarında Mağusa limanında bu zor duruma maruz kalırlar: “...Üniformalı ve Sivil Rum polisleri feribota çıktılar. Gemi kâtibinden pasaportları alıp kontrol etmeye başladılar. Türk olanların pasaportlarına birer beyaz giriş fişi yerleştirdiler. Türk olmayanların giriş fişi mavi idi” (Gazioğlu, 1975, s. 54).

1963’te Cumhuriyetin yıkılmasıyla Türklere karşı başlatılan Rum saldırılarının namlusu Makarios’un 1974’te darbeye devrilmesinden birkaç yıl önce Rumların kendisine dönmüştü. Yani Rumlar, kendi yöneticilerinin gazabına hatta ihanetine uğrayacak ve birçok Rum yaşamını yitirecekti. Nitekim EOKA-B örgütü, Yunan cuntası tarafından gönderilen 650 subay ile güçlendirildi. Aynı zamanda 12 bin kişilik Rum Millî Muhafız ordusuna gerekli tüm askerî araç ve silahlar temin edildi. 1974 yılına gelindiğinde adanın her yerinde çatışma sesleri şiddetini iyice arttırmıştı. Türkler ise endişe içinde beklemekte ve birçok Türk, o namlunun bir gün tekrar kendilerine döneceğini bilse de şimdilik sineye çekmekte ve içlerinden ana vatan Türkiye’nin adaya müdahale etmesini dilemekteydiler.

Adada beklenen oldu ve 1974 yılının 15 Temmuz Pazartesi sabahı, Atina cuntasının Rum Millî Muhafız Ordusunun başına gönderdiği 650 Subay ile Nikos Sampson'un önderliğindeki EOKA-B terör örgütü, Makarios'a ve onun Özel Muhafız Birliğine darbeyi gerçekleştirdi:

"15 Temmuz 1974 günü sabahın erken saatlerinde, Rumlar ve Türkler, Rum radyolarının çaldığı marşlarla uyandılar. Rum radyolarından, 'Makarios'a karşı, Nikos Sampson liderliğinde, Rum Muhafız Ordusu (RMMO)'nün darbe yaptığı, bombalanan Cumhurbaşkanlığı Sarayında Makarios'un öldüğü ve kurduğu yedek polis kuvvetlerinin tutuklandığı, mukavemet edenlerin ise imha edildiği' haberleri tekrarlanıyordu. 15 Temmuz 1974 sabah saat 08.00'dan itibaren, Yunan Subaylarının kontrolündeki, RMMO ve EOKA terör örgütü militanları, Yedek Polis Kuvvetlerini ve Makarios taraftarını temizlemeye başladılar" (Denizli, 2014, s.36-37).

Şüphesiz darbe sabahı uyanan Rumlar ve Türkler, uzun zamandır süren bu iç kavga'nın böyle bir sonuca varacağını biliyordu. İki tarafın sivil halkı da şaşkınlıktan ziyade bundan sonra yaşanacak olaylardan endişe duymaktaydı. Özellikle Kıbrıslı Türkler için tehlike çanları çalmaya başlamış, Türk Mukavemet Teşkilatı ve siyasî liderler, halkın metanetli olması ve bölgelerinden ayrılmaması konusunda uyarılarda bulunmuştu. *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* adlı romanda darbe sabahı yaşanan gelişmeler, tarih kitaplarında bulunmayan ayrıntılarla ve etkileyici bir üslûpla okuyucuya sunulmuştur:

"1974 yılının 15 Temmuz Pazartesi sabahı Aral uyandırdığı zaman, kulübenin penceresinden girerek odayı parlak bir yaz gününün kuvvetli ışığıyla dolduran güneş, hayli yükselmişti...Transistörlü radyonun düğmesini çevirdi ve sesini sadece kendisinin işitebileceği bir tonda bıraktı. Askeri marşlar çalıyordu Lefkoşa'daki Rum istasyonunu, Milli bir günleri değildi Rumların; normal bir iş günüydü ve bu saatte Kıbrıs Rum radyosunun marş çalması hayli tuhaftı. Saatine baktı, sekizi çeyrek geçiyordu. Düğmeyi çevirdi, Bayrak radyosunu buldu. 'Burası Türk Mücahidinin sesi. Şimdi, henüz aldığımız bir haberi veriyoruz.' dedi spiker ve haberi okumaya başladı: Sabah saat sekizde Kıbrıs Rum radyosunda, Rumca ve İngilizce olarak okunan bir bildiriye, erken saatlerde askeri bir darbe yapıldığı, Cumhurbaşkanı Makarios'un öldürüldüğü, Kıbrıs Hükümetinin darbe liderleri tarafından ele geçirildiği iddia edilmektedir. Kıbrıs Rum halkına hitaben yayımlanan bu bildiriye, askeri darbenin nedenleri ve hedefleri de açıklanmaktadır. Bildiriye göre, Kıbrıs'ta son aylarda yer alan ve Rumlar arasında bir iç savaşa, kilise kademelerinde ayaklanmaya doğru yönelmiş olan silahlı kuvvetlerin, anarşistlerle canilerin eline geçmesi tehlikesini yaratan trajik olaylar, orduyu bu olayların sorumlularını, yani Cumhurbaşkanı ile onun hükümetini ortadan kaldırmak kararına almaya yöneltti. Darbeyi yapan Silahlı Kuvvetler, adanın yönetimini geçici olarak bir Milli Selamet Hükümetine bırakmaya karar verdi" (Gazioğlu, 1975, s. 105).

Darbenin gerçekleşmesiyle adadaki güvenlik unsuru tamamen ortadan kalktı. Özellikle Lefkoşa, Limasol, Baf ve Maraş'ta iki taraf arasında şiddetli çatışmalar başladı. İlk olarak Cumhurbaşkanı Makarios'un öldürüldüğü ortaya atıldı ancak Başpiskopos İngiliz uçağıyla Baf'tanAğrotur'daki İngiliz hava üssüne oradan da İngiltere'ye kaçmıştı. Darbeciler, ülke genelinde sıkıyönetim ilân etmiş, Makarios ve adamlarının temizlenmesine kadar yüzlerce insanın ölmesine neden olmuştu. Darbenin birinci amacı olan Makarios'un devrilmesi ve EOKA'cı Sampson'un Cumhurbaşkanlığa atanması (Grivas darbeden önce öldü) gerçekleşmiş, sıra ikinci amaç olan ENOSİS için harekâta geçilmişti. *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında, darbenin ikinci amacının (ENOSİS-İlhâk) inkâr edilemeyecek bir gerçek

olduğu o dönemki Türk radyosunun şu şekilde açıklamasıyla kanıtlanır: “Sampson’un Türklere karşı büyük bir yok etme hareketine geçeceğine dair olan dünkü haberlerimizi, bugün de Girne’nin Rum kaymakamı teyit eder nitelikte konuşmalar yapmıştır. Rum kaymakam, Girne’deki Türklere: ‘Kendi aramızdaki savaşı bitirdik; şimdi sıra size geldi!’ demiştir” (Gazioğlu, 1975, s. 139).

Görüleceği üzere o yıllarda yaşanan darbe aslında adada toplumlararası bir savaşın habercisi olmuştur. Bu bağlamda adadaki cuntacılar, Türklere karşı sert davranmaya ve onları tamamıyla yıldırma hareketlerine girişirler. Türkiye’nin bu duruma, karşı koyacağını bildikleri için adanın her yerinde özellikle de adanın kuzeyinde askerî sığınaklar kurarlar. Beşparmak Dağları Yunan-Rum askerleri tarafından beton mevzilere dönüştürülür. Yunanistan adaya tanklar, uçaksavarlar, ağır makineli silahlar gönderir ve açık açık toplumlararası bir savaşın doğmasına sebep olurlar. Romanda darbecilerin söz konusu hazırlığı şu cümlelerle ortaya konur: “Girne’ye Lefkoşa’dan hareket eden askeri araçların silah, malzeme ve asker taşıdığı, Kıbrıs’ın Türkiye’ye bakan kuzey sahillerinde büyük yığınak yapıldığı, yabancı muhabirlerin ve gözlemcilerin Kıbrıs’tan gönderdiği belli başlı haberler arasındaydı. Girne, askeri bir bölge haline gelmişti” (Gazioğlu, 1975, s. 165).

Adadaki Türkler, bu askerî faaliyeti korkuyla izlemekle birlikte Türkiye’nin adaya müdahale edeceğinin farkındaydılar. O umut gerçekleşecekti. Çünkü dönemin başbakanı Ecevit, bütün bu olanları Cumhurbaşkanı, Genelkurmay Başkanı, Kuvvet Komutanları, Dış İşleri Bakanı ve muhalefet liderleri ile görüşerek durumun ciddiyetini masaya yatırmış ve Türkiye’nin Güney sahilinde askerî tüm donanımların hazır tutulmasını istemiştir. Ecevit, sorunu ilk başta diplomatik olarak çözmek istemiş ve Londra’da Amerika Dış İşleri Bakan yardımcısı Joseph Sisco ve İngiliz Dış İşleri Bakanı Callaghan ile görüşmüştür:

“Henüz barışçı çözüm yolları ararken, başka alternatiflerden söz etmek istemiyorum. Bununla beraber, daha önce de söylediğim gibi herhangi bir ihtimal için hazırlıktırız. Kıbrıs’taki bugünkü durumun kuvvet kullanılarak, yaratıldığı bir gerçektir. Bunu asla unutamayız. Kıbrıs’ta sorumluluğumuz vardır. İnsani bir sorumluluktur bu, her şeyden önce. Kıbrıs’ta rehine olarak yaşamakta olan ve gerek denizden gerekse havadan dış dünyaya bağlantısı bulunmayan Türk toplumuna karşı insani sorumluluğumuz vardır. Bütün limanlar, Rumların kontrolü altındadır. Lefkoşa havaalanı sivil trafiğe günlerce kapalıdır ama Yunanistan’dan gelen uçaklar bu alana inip kalkmaya devam etti ve Allah bilir neler taşıdılar Kıbrıs’a. Buna rağmen, Kıbrıslı Türklerin hiçbir tarafa açık bir kapıları yok! Bunun için herhangi bir olasılığa karşı hazırlıklı bulunmaktayız. Fakat esas olarak barışçı bir çözüm aramaktayız. Kıbrıs’taki rejim, bağımsız Kıbrıs devletinin anayasasına ve milletlerarası antlaşmalara aykırı, kanun dışı bir rejimdir. Bu durumun devamına müsaade etmeyeceğiz. Zaman unsuru çok önemlidir. Her gün adaya deniz ve hava yoluyla Yunanistan’dan asker ve malzeme ulaşmaktadır. Zaman unsurunun önemini İngiliz ve Amerikan dostlarımıza anlatmaya çalıştık. Adadaki bugünkü duruma müsaade edemeyiz ve daha çok bekleyemeyiz” (Gazioğlu, 1975, s. 145).

Türkiye, Yunanistan’ın adada giriştiği bu faaliyetlere ve 11 yıldır süren Türk eziyetine son vermek için kimsenin karşı koyamayacağı bir neden bulmuştu. Yunanistan Kıbrıs’ın bağımsızlığını hiçe sayarak 1960 Londra ve Zürih anlaşmalarının uzantısı olan Garanti Antlaşmasının maddelerini çiğnemişti:

“Garanti Antlaşması, Kıbrıs Cumhuriyeti, Türkiye, Yunanistan ve İngiltere arasında imzalanmıştır. Bu antlaşma, Kıbrıs sorununa getirilen çözümün en önemli unsurudur ve Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasasının temel maddelerinin uluslararası niteliğini teyit

etmiştir. Antlaşmanın temel amacı, Kıbrıs'ın herhangi bir devletle birleşmesini engellemektir. Taraflar, Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasasının temel maddeleriyle kurulan bağımsızlığı, ülke bütünlüğünü ve güvenliğini, ortak çıkarlarının bir gereği olarak kabul etmişlerdir. Ayrıca Anayasa ile oluşturulan bu düzene uyulmasını sağlamak için, iş birliği yapmak istediklerini beyan etmişlerdir” (Vatansever, 2012, s. 1505).

Yazara göre Yunanistan, uluslararası anlaşmaları bozduğu için bu durumun bir neticesi olarak doğacak olan sonuçları da kabul etmek zorundaydı. Çünkü Kıbrıs anayasasını çiğneyip, adanın bağımsızlığına gölge düşürdüğü için garantör devletlerin artık tek başlarına müdahale etmek hakları vardı (Gazioğlu, 1975, s. 109).

Türkiye, her zaman olduğu gibi demokrasi, barış ve adalet adına elinden geleni yapmış ancak Amerika, İngiltere, Rusya ve birçok ülke tarafından olumlu bir sonuç alamamıştır. Türkiye'nin Doğu Akdeniz'de güçlenmesini doğuracak olan bu harekât, 1963-1964 ve 1967'de olduğu gibi bu devletler tarafından temeli sağlam olmayan bazı sözlerle, vaatlerle oyalanmaya çalışılmıştır. Ancak Türkiye'nin yeni, iradeli ve zeki başbakanı Ecevit, bu kez bu oyunlara kanmadı ve tüm Türkiye halkını da arkasına alarak 20 Temmuz 1974 Cumartesi sabahı Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nı başlattı.

1.2. Harekâtın Görünümü ve Sonucu:

1974 Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nı gerçekleştirmek Türkiye için birçok hazırlığı gerektiriyordu. NATO üyeliği bulunan Türkiye uluslararası bu problemi tek başına çözmek zorundaydı. Çünkü NATO'nun kurucu üyeleri bu harekâta sıcak bakmıyordu. Türkiye kısa bir zaman içinde tüm askerî birliklerini ve malzemelerini bu harekât için hazırladı ve 20 Temmuz 1974 sabahı donanma gemileri ve uçaklarıyla Kıbrıs adasına doğru yola çıktı. 20 Temmuz günü, sabah 05.40'ta Türk jetleri adaya vararak ilk müdahalesini gerçekleştirdi: “20 Temmuz 1974 tarihinde TBMM'deki gizli oturumda Başbakan Ecevit, Meclisi bilgilendiriyordu. TSK'nın Kıbrıs'a barış, huzur ve özgürlük getirmek Kıbrıs Devleti'nin bağımsızlığına ve anayasal düzene yöneltilen saldırıyı bertaraf etmek ve adadaki Türklerin haklarını ve güvenliğini güvence altına almak için giriştiği harekâtın 20 Temmuz sabah erken saatlerde başladığını bildiriyordu” (Savrun, 2018, s. 266).

Ahmet Gazioğlu *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* eserinde, 1974 Harekâtı'nın başlangıcını ve devamında gelişen olayları tüm gerçekliğiyle ve canlılığıyla bize sunar. Harekâtın başlangıç noktası, Girne'nin 5. Mil koyundaki Çıkarma Plajı'dır. Türk Silahlı Kuvvetleri, kara harekâtı için bu plaja gerekli tüm malzemeleri indirdikten sonra yavaş yavaş Rum mevzilerini yarararak ilerler. Aynı zamanda Girne üzerinden Lefkoşa'ya geçen Türk helikopterleri, paraşütlerle Mehmetçiği ovalara indirmekte ve Türk halkının yardımına koştaktadır. Jetlerimiz ise belirlenen hedefleri vurmaya başlar. Gazioğlu, romanda Türk Barış Harekâtı'nın gerçekleştiği 20 Temmuz 1974 Cumartesi sabahı yaşananları şu çarpıcı cümlelerle dile getirir:

“20 Temmuz Cumartesi sabahı saat 5.40'ta jet sesleriyle uyandı Aral! Pencerenin camları sarsılmış, odaya gökten gelen bir çığlık, şimşek hızıyla girip çıkmıştı. Arkasından dalga dalga tekrarlandı bu ses, kısa aralıklarla. Aral, Tanya'yı dürttü ve yatağından fırladı: 'Kalk... İşte nihayet geldiler... İşte geldiler!' diyerek dürbünü aldı, balkona koştu. Güneş, henüz doğmuş etraf günün ilk ışıklarıyla aydınlanmıştı. Deniz yine sakindi. Beş Türk jeti bir grup halinde otelin üzerinden Lefkoşa'ya doğru geçti. Bir başka grup, Girne-Zefiros arasındaki Rum Ulusal Muhafız askerlerinin kampını, dalıp dalıp bombalamaya başladı. Dürbünle, Rum kampına roket yağdıran jetlere baktı; kuyruklarındaki ay yıldızı, güneşin

ışınları altında parlayan çelik kanatları, tiz bir ses çıkararak uçakların alt kısımlarında patlayan uçaksavar mermilerini seyretti. Kamptan kara dumanlar yükseliyordu. Rum askeri kampının biraz daha ötesinde, Yılan Adası açıklarında sahile doğru yaklaşan üç zırhlı savaş ve çıkarma gemileri görülmüyordu. Zırhlılar, gemilerin gerisinde yavaşça ilerliyordu. Çıkarma gemileri, Yılan Adası'nın batısına doğru kaydı ve 5. mil plajı diye bilinen koya girdi. Sahilde mevzilenmiş Rum askerleri, uçak ve gemilere karşı top ve makineli tüfek ateşi açtılar. Havan mermileri denizin içinde, gemilerin sağında solunda patlıyordu. Uçaklar, çıkarmayı desteklemek için sahildeki Rum mevzilerini bombalamaya devam etti. Bu esnada, Girne'nin küçük limanındaki Rum sahil hücum botu, denize açılmak üzereyken Türk jetlerinin hücumuna uğradı ve isabet alarak battı. Deniz, orada sığ olduğu için Rum hücum botunun yarısı sulara gömüldü, öteki yarısı açıkta kaldı. Jetler, limana yaptıkları ikişer üçer dakikalık iki hücumdan sonra kasabanın üzerinden uzaklaştılar, tekrar sahildeki Rum askeri mevzilerini bombalamaya devam ettiler. Sivil halkın bulunduğu yerlere havadan veya denizden ateş açılmadı. Saat 6'da çıkarma gemileri sırasıyla 5. mil koyuna girerek kapaklarını açtılar ve asker, malzeme, tank ve zırhlı araçlar indirmeye başladılar" (Gazioğlu, 1975, s. 166-167).

Beklenen olmuştu ve dünya, bu harekâtı çaresizce izlemeye koyulurken; başta Kıbrıs Türkleri olmak üzere tüm Türk milleti, Mehmetçiğin barış adına giriştiği bu kahramanca eylemi, hayranlıkla ve gururla izliyordu. Ahmet Gazioğlu, Mehmetçiğin adaya ayak basmasından dolayı Kıbrıslı Türklerin büyük bir sevinç içerisinde olduklarını belirtmiştir (Gazioğlu, 1975, s. 168).

Türkiye, her aşamasını önceden tasarladığı bir plânla adaya çıkarma yaptı. Harekâtın zor geçeceği bir gerçektir. Çünkü Rumlar, 1963 yılından itibaren başlayan katliamlarının bir gün sert bir şekilde karşılanacağını biliyordu. Bundan dolayı adada büyük bir askerî donanma yaratma amacını güttü:

"RMMO 5 yüksek taktik komutanlığa ayrılmış ve tüm adada örgütlenmişti. 1974 Harekâtı öncesi RMMO, 19 piyade taburu, 4 komando taburu, 1 mekanizma tabur, 1 zırhlı keşif taburu, 6 topçu taburu olmak üzere 20 bin kişilik bir kuvvete sahipti. Bu kuvvetin 20 tankı, 50 zırhlı personel taşıyıcısı, 463 topu, 382 tanksavar silahı vardı. Bu kuvvetle seferde, 6 saatte hazır hale gelecek, 25 taburluk yedek kuvvet de katılacaktı. Ayrıca Lefkoşa'nın hemen güneyinde 950 kişilik Kıbrıs-Yunan Alayı da bulunmakta ve asıl vurucu gücü oluşturmaktaydı" (Yıldırım, 2004, s. 80).

Yunanistan ortaklığı ile Rum askerî sisteminin adada bu şekilde yükselmesine karşın Kıbrıs Türkleri, Türk Mukavemet Teşkilatını kurmuş, yıllarca bu teşkilat adı altında Rumlarla mücadele etmişlerdir.¹ TMT'nin yanında Kıbrıs Türk Alayı da Kıbrıslı Türklerin direnişini sağlayan bir yapıydı. Harekât sırasında Mehmetçiğe büyük yardımları dokunan ve mücahitler diye adlandırılan Türk Mukavemet Teşkilatı, 23 Kasım 1957'de Rauf Raif Denктаş, Dr. Burhan Nalbantoğlu ve Mustafa Kemal Tanrısevdi tarafından Lefkoşa'da kurulan ve dağınık olarak faaliyet gösteren küçük grupları birleştirerek, tüm Kıbrıs adasına yayılarak, her Türk köyünde varlık gösteren güçlü bir mukavemet örgütüdür. Kıbrıs Barış Harekâtı sırasında elindeki sınırlı askerî malzeme ile Türk Silahlı Kuvvetlerinin Hava İndirme Tugayı, Komando Tugayı ve Denizden Çıkarma Birliği ile birleşen TMT, bu zaferin kazanılmasında önemli rol oynar (Sever, 2010, s. 129-130; 169).

¹ Akkurt, A. (1999). *Türk Mukavemet Teşkilatı 1957-1958 mücadelesi*. İstanbul: Seçil Ofset; Keser, U. (2007). *Kıbrıs'ta yer altı faaliyetleri ve Türk Mukavemet Teşkilatı*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Yunanistan Cumhurbaşkanı Ghizikis'in Harekâtın ilk günü Türkiye'ye geri çekilmesi konusunda gönderdiği ultiatom hiçbir işe yaramayacak ve Türk Silahlı Kuvveleri, Rumların savunmasına rağmen adaya barışı getirmek için elinden geleni yapacaktı. Türkiye, bu harekât için oldukça sıkı önlemler almıştı. 16 ilde sıkıyönetim ilân eden hükûmet, bu ilk çıkarmada adaya 5 bin Türk askerî ve birçok askerî malzeme indirmişti. Türkiye adada kendilerini zor şartların bekleyeceğini biliyordu. Çünkü Yunan subayların yönettiği Rum Milli Muhafız Ordusu (RMMO) Girne'yi gizli beton mevzilerle donatmış ve birçok imha edici silahları da bu mevzilere yerleştirmişti. Ama Rumlar, karşı taraftakilerin ciddiyetinin farkında değillerdi. Ana vatan Türkiye, yurttaşlarına yapılan işkenceye ve ölümlere son vermek için adaya emin bir şekilde ayak basmıştı. Evet, bu Barış Harekâtı onları zorlayacaktı ama Türk'ün azmi, zafer için her daim Mehmetçiğin ruhuna umut verecekti. Ahmet Gazioğlu *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında Rumlar tarafından harekâtın zorlanışını ve Mehmetçiğin her şeye rağmen zekice mücadelesini:

"Türk pilotları, gizli mevzilerin yerini kesinlikle öğrenmeden isabetli atışlar yapamayacaklarını biliyorlardı. Bunun için bir oyuna başvurmaya karar verdiler. Geri, Türkiye'deki üslerine dönen taşıt uçaklarına, askeri üniforma giydirilen kuklalar yükletildi. Öğleden sonra girişilecek yeni hava akımlarından önce bu kuklalar, dağların yamaçlarına paraşütle atılınca gizli mevzilerdeki Rumlar, paniğe kapılarak yerlerini belli ettiler. Jetlere, bu hedefler böylece bildirildi ve 8 saat süren hava akımlarıyla susturulamayan gizli Rum mevzilerine karşı roketlerle daha etkili daha isabetli bir hava bombardımanı başladı." (Gazioğlu, 1975, s.181) şeklinde ifade etmiştir.

Maalesef *"Girne kıyılarındaki ilk günün bilançosu dehşet vericiydi. Zefiros ve Ayyorgi'deki Rum askerleri kamplarının bulunduğu yerler, insan cesedinden geçilmez hale gelmişti. Yüzlerce ölü, binlerce yaralı vardı. Türk amfibik birliği 57 şehit vermişti. Çıkarma komutanı Albay Karaoğlanoğlu da şehitler arasındaydı"* (Gazioğlu, 1975, s.194). Harekâtın ilk günü 57 şehit verildi. Bu mücadele kolay kazanılmayacaktı. Ancak her Türk, bu zaferin kazanılıp barışın sağlanması için elinden geleni yapacaktı. Bunun en güzel örneğini ise romanın kahramanı Doktor Aral, Mehmetçiğin cephe gerisinde kurduğu sahra hastanesinde kandaşları için elinden geleni yaparak, bize gösteriyordu (Gazioğlu, 1975, s.186-191).

Harekât, Türkiye'nin istediği yönde ilerliyordu. Harekâtın 2. günü Türk birlikleri Girne'nin yarısını ele geçirmişti. Rumlar ise Türk hücumları karşısında kaçmaya başlamıştı. Ancak bu kaçış esnasında uğradıkları köylerdeki evleri özellikle de İngiliz evlerini yağmalamaya ve insanlara tacizde bulunmaya yeltenmişlerdi. Ahmet Gazioğlu bu durumu *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* eserinde şu şekilde yansıtır:

"Öğleden sonra saat üçe doğru Belapayıs ve Ozanköy'deki Rum birlikleri, kuvvetli hava bombardımanı karşısında mevzilerini bırakarak Aykuruş'a çekilmişti. Bu çekilme esnasında dağların, mavi denize, yeşil ovaya bakan yamaçlarında yer yer inşa edilmiş emekli İngilizlere ait bakımlı, modern ve konforlu villalara zorla giren Rum askerleri, ev sakinlerini korkutarak para, mücevher, antika gibi kıymetli ve taşınması kolay cinsten şeyleri zorla alarak kaçıyorlardı" (Gazioğlu, 1975, s. 204). Bu insanlık dışı hareketlerin en büyüğü ise Rumların genç kızlara tecavüz etmesidir. Roman içerisinde Yunan komutan ve Rum subayların kaçarken İngiliz Mr. Bell adındaki bir kişinin evini yağmalamaları ve iki kız torununa tecavüz etmeleri acı bir şekilde ifade edilmiştir (Gazioğlu, 1975, s.204-210).

Harekâtın 3. günü yani 22 Temmuz Pazartesi sabahı, üç garantör devlet olan Türkiye, İngiltere ve Yunanistan arasında ateşkes ilân edildi. Türk birlikleri, saat 16.00'da başlayacak

olan ateşkesten önce Girne'yi tamamıyla ele geçirmişti. Rum askerler, Türk'ün azmi karşısında dayanamayarak kaçmaya devam ediyordu. Aynı zamanda gün içerisinde Yunanistan'da 3. Ordu komutanı General Pavlos önderliğinde yeni bir askerî darbe gerçekleşmişti.

Türk birlikleri Kuzey'den ilerlerken, Rumlar da adanın Güney kesiminde kalan Türklere katliamlarını arttırır. Türklerin evlerini yağmalayıp, insanları bilinmeyen yerlere götürürler. Güneyde İngiliz üs makamları, Türklerin Rumlardan kaçarak kendilerine sığınmaları üzerine Biskobu (Yalova) köyü çevresinde "Mutlu Vadi (Çile Kampı)" diye adlandırılan bir alanda sığınmalarına izin verir. Rumların, Türklere karşı yaptıkları söz konusu sivil katliamlar, Gazioğlu'nun romanına da yansır:

"Rum askerleri, Limasol'daki Türk mevzilerini ele geçirdince bir zafer şenliği ve çalgınlığı içinde ve adeta şımarık çocuklar gibi hem havaya hem de kaçışan sivil halk üzerine çocuk ve kadın farkı gözetmeden ateş açmaya başladılar. Sokaklardaki yaralı insanlar ve cesetler üzerinden basıp geçerek Türk kesimlerindeki evlere girip her tarafı talan ettiler; birçok evleri ateşe verip yaktılar, kadınlara, kızlara sataştılar ve erkekleri silah namlusu altında alıp götürdüler. 15 ile 55 yaşlar arasındaki tüm erkekleri, ilkin hastanenin bahçesinde topladılar ve bir süre sonra ise kadınların haykırılarıyla ile çocukların hıçkırıklarına aldırış etmeden makineli tüfeklerini bu silahlı, savunmasız insanlara yöneltip ve çeşitli küfürler savurarak onları alıp gittiler. Sayısı 2500 kişiyi bulan Türk erkeklerini stadyuma götürüp kızıl güneşin altında susuz ve aç bıraktılar. Zaman zaman onları kurşuna dizmek tehdidinde her fırsatta ve sık sık korku ve terör yaratan davranışlarda bulundular. Limasol düşüp de erkekler alınıp götürülünce, geriye kalan yaşlılar, kadınlar, yanlarına çocukları da alarak 8-10 mil ötedeki egemen İngiliz üs bölgesi Ağrotur'a sığındılar" (Gazioğlu, 1975, s. 226).

Roman kahramanlarından Aral'ın sevgilisi Tanya da harekât sırasında tehlikeli bir duruma düşmemek için Mutlu Vadi'ye sığınır ve buradaki Türk sığınmacıların durumunu kısaca şu sözü ile özetler: "Mutlu vadideki mutsuz, bahtsız insanlar" (Gazioğlu, 1975, s. 233).

Yunanistan ve adadaki Rumların ENOSİS amaçları, onlara kaba kuvvet kullanarak çaresiz sivil Türk halkını böyle acınası zor durumlara düşürmeye itmişti. Bu insanlık tarihinin en büyük ayıbıydı. Yaşama hakkını hiçe sayan bu zulüm senaryosu, elbet iyinin ve haklının yaşama inancıyla bir gün son bulacaktı. Evet, Kıbrıs Türk Barış Harekâtı bu senaryonun iyi bir şekilde bitmesi için düzenlenmiş ulvi bir eylemdi.

Harekât'ın 3. günü Yunanistan'daki darbe liderleri, Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nın emin adımlarla devam etmesiyle sarsıntıya uğramış ve liderler, eski Yunan başbakanı Konstantin Karamanlis'e "Millî Birlik Hükûmeti"ni kurması için yetki vermiştir. Bu olay, Türkiye tarafından sevinçle karşılanır. Türkiye, başlattığı Barış harekâtı ile Yunanistan'a da demokrasiyi getirmiştir. Yunan cuntacıların devrilmesiyle Kıbrıs'taki Sampson önderliğindeki askerî yönetimde çöküvermiştir.

22 Temmuz Pazartesi ilan edilen ateşkes, Yunan-Rum askerleri tarafından yapılan ateşlerle bozulmaya çalışılıyordu. *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında yer alan Yunan Subay Pascal, Yunanistan'daki darbe yönetiminin düşmesiyle destek alamayınca Türkleri, yayılım ateşleriyle tahrik etmeye ve ateşkesi Türklerin bozmasını sağlamaya çalışır (Gazioğlu, 1975, s.245). Yunan subaylar, Türklerin ateş etmesini sağlayarak ateşkesi onların bozduğunu iddia

edip 1. Cenevre görüşmeleri sırasında Türkiye'ye itibar kaybettirerek dünya devletlerinin Türkiye'ye karşı cephe almasını sağlayacaklardı.

Türkiye, ateşkesin Rumlar tarafından bozulduğunu BM yetkililerinin şahitliği neticesinde kanıtlamış ve Barış harekâtını, Girne'nin tamamıyla alınmasıyla taçlandırmıştır. Gazioğlu, Girne'nin tamamıyla alınma sürecini ve Rumların kaçışını *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* eserinde şu şekilde dile getirir:

“Türk birlikleri, kesin bir sonuç almak ve işi daha fazla uzatmamak için tankları da harekete geçirdiler. Rum mevzileri, isabetli atışlarla hallaç pamuğuna döndü, Rum birlikleri arasında panik baş gösterdi. Pascal, tam bir bozguna uğradı ve karargâhının etrafında mermiler patlarken bir jipe atlayarak komuta alanını terk etti. Daha dün Termopil kahramanlarının torunu olduğunu iddia eden komutanlarının kaçışını gören Rum askerleri arasında telaş, bozgun ve panik birdenbire son haddini buldu, hat bir safhaya ulaştı. Kaçış hızlandı. Silahını bırakan, mevziini terk eden etrafında bulunduğu ilk araca, özel arabalara, kamyonlara, motosiklet ve bisikletlere atlayıp hızla uzaklaşıyordu savaş alanından” (Gazioğlu, 1975, s. 245-246).²

Türk Silahlı Kuvvetleri, adaya ilk müdahalesinde büyük bir başarı elde etmişti. Bu harekâtın sonucunda, Yunan subaylar ve Rum askerler, Türklerin gözlerindeki zafer inancını görünce mevzilerden güneye doğru kaçmaya başlarlar. Girne, Mehmetçiğin zor şartlarda mücadele ettiği bir ortamda tamamıyla Türk yurdu hâline gelmişti. Doğal olarak Girne'nin ve kuzeydeki birçok yerin kazanılmasından dolayı duyulan sevinç romanda da yankısını bulacaktır: *“Girne, Templos, Ozanköy, Lapta kurtulmuş, yıllarca buralarda kendi toprakları üzerinde canına can, malına mal diyemeyen, Rum'un baskısı altında ikinci sınıf vatandaş muamelesi gören büyük Türkler, şimdi bir kafes içine kapatılmış ve sonra birdenbire serbest bırakılınca nereye, nasıl uçacağını bilmeyen kuşlar gibiydiler” (Gazioğlu, 1975, s. 247).*

Türkiye, bu harekât ile Yunan ve Rumlara adadaki emellerinin boş bir hayal olduğunu tekrardan hatırlatmış ve bu harekât neticesinde karşısında duran birçok dünya ülkesine de cesaretini bir kez daha göstermiştir. Türkiye, adadaki Türk kimliğini ve varlığını korumakla birlikte adaya demokrasiyi, barışı, huzuru ve güvenliği getirerek, tarih sayfalarına altın harflerle yazılacak büyük iş başarmıştır. Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nın en önemli sonucu ise 15 Kasım 1983 tarihinde, dünyanın ambargo koymasına karşın kurulan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'dir. *“Kıbrıs Türkleri, 'Self-Determinasyon' hakkına sahip olan bir ulusal halk olduklarını ve gerekirse bu hakkı ayrı bağımsız devlet yönünde kullanabileceklerini dünyaya duyurmuşlardır. Rum liderlerinin herhangi bir anlaşmaya yanaşmaması üzerine bu hakkı kullanarak kendi bağımsız devletlerini KKTC'yi kurmuşlardır” (Gazioğlu, 1975, s. 95).*

Sonuç olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Türklerin bağımsızlık adına her zaman her türlü mücadeleyi vereceğinin 1923'te kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin ardından son

² Rumların savaş meydanlarını bırakıp kaçması Türk-Yunan (Tesalya) savaşında da Kurtuluş Savaşında da 1974 Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nda da yazar-şairlerin en önemli temellerden biridir. Bu eserde de yazarın, Rumların korkup kaçmalarıyla ilgili ironi yaptığı görülmektedir. Örneğin romanın 239. sayfasında Gazioğlu Rumların savaştan kaçışıyla ilgili şu ifadelerle yer vermektedir: *“Kıbrıs'ın gerçeklerini Türklerin de bu adada eşit koşullar içinde yaşama hakkına sahip olduklarını bir türlü ve yıllarca kabul etmeyen Rum şövenizminin yarattığı ve Enosis üfürüğüyle bir balon gibi şişirilmiş sunî üstünlük duyguları, şimdi yollara dökülmüş olanların kaçışın adımları altında patlıyor eziliyordu. Bu kaçış Türk'ün bu toraklarda özgür bir topluluk olarak yaşama hakkını ilelebet elinden alnamayacağı gerçeğinin kabulü demektir” (Gazioğlu, 1975, s. 239).* Bununla birlikte Yasemin Mumcu Ay'ın *“1897 Türk-Yunan Savaşının Basında Yer Alan Şiirlere Yansımaları”* çalışmasında da savaş meydanından kaçan Yunanlıların korkaklıkla suçlandığı şiir örneklerine yer verilmektedir (Ay, 2008, s. 190).

zamanlardaki en güzel örneğidir. Bu en güzel örnek, bugün Doğu Akdeniz'de yukarıda sayılan her türlü gelişmeleri sağlayarak geleceğe emin adımlarla koşmaktadır.

2. Romandaki Semboller-Motifler

Motifler, bir eserde yazar tarafından bilinçli olarak tekrarlanarak, kurgunun güçlenmesini sağlayan en önemli öğelerdir.

Ahmet Gazioğlu *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında Türklerin tarihte ortaya çıktığı ve devlet olduğu zamanlardan beri yarattıkları önemli manevî değerleri, en derin anlamlarıyla sunar ve bu değerlerle her Türk insanın yüreğini okşayarak millî bir haz uyandırarak bu değerleri yüceltir.

İncelenen bu romanda da Türk tarihi boyunca destanlarda ve anlatmalarda yer edinmiş çeşitli değerlerin önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Yüceltilen manevî değerler arasında: “Kahramanlık: Mücahit ve Mehmetçik”, “Vatan aşkı ve şehitlik”, “Bayrak”, “Türk'ün demokrasisi”, “Türklük ve Vatan” ve “Kadın Kahramanlar” bulunmaktadır. Ahmet Gazioğlu eserinde, Türklerin tarihte ne zaman zor duruma düşerse düşsün bu değerlerle ayakta durduğunu ve bu değerlere sıkı sıkı bağlanarak her zor durumdan alınunun akıyla çıktığını okuyucularla paylaşmıştır. Türk tarihinin çeşitli evrelerine bakıldığında da düşmana karşı uyanık olmanın gerekliliği ve ümitsizliğe düşülen anlarda büyük Türk tarihinin verdiği ışıkla ayakta kalarak mücadele edildiği görülmektedir. Örneğin, Orhun Abidelerinde halk Çinlilere karşı uyanık olma konusunda defalarca uyarılmaktadır (Ergin, 1996, s. 18, 34-35). Namık Kemal de Hürriyet Kasidesinde “Biz ol âlî-himem erbâb-ı cidd ü ictihâdız kim/Cihângîrâne bir devlet çıkardık bir aşîretten (Biz o yüce gayretli, çalışkan ve kudretli kişileriz ki, bir aşîretten dünyaya hükmeden bir devlet çıkardık.), Kilâb-ı zulme kaldı gezdiğin nâzende sahrâlar/Uyan ey yâreli şîr-i jeyan bu hâb-ı gafletten. (Gezdiğin nazlı sahralar zulmün köpeklerine kaldı. Uyan ey yaralı kükreyen aslan bu aymazlık uykusundan)” (Kaplan, 1997, s. 40-41) derken ülkenin geleceği için her zaman uyanık olmanın gerekliliğine vurgu yapmaktadır.

Mehmet Emin Yurdakul'un “Türklerin Altaylardan doğuşundan başlayarak medeniyet yürüyüşlerinde kat ettikleri çetin yolları ve geçirdikleri maceraları anlattığı” (Kolcu, 2007, s. 79) “Ey Türk Uyan” şiirinde “Ey Türk ırkı, ey demir ve ateşin evladı, Ey binlerce yurt kuran, ey yüzlerce taç giyen, Ey dünyaya efendi olmak için doğan sen! Tanrı senin alınına bir kere baht yazmadı” diyerek Türk milletinin uykudan uyanarak tarih boyunca üstlendiği şanlı vazifeyi yeniden üstlenmesini arzular (Şahin, 2016, s. 121). İstiklâl Marşı'nın şairi Mehmet Akif Ersoy da Türk Kurtuluş Savaşı sırasında camilerde verdiği vaazlarla halkın uyanık olmasında ve millî şuurunun şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş romanında da Gazioğlu yer yer Yunan- Rum ikilisine karşı her zaman uyanık olmanın, rehavete kapılmamanın gerekliliğini vurgulamış ve onların bizi oyalamasının önüne geçmemiz gerektiği belirtmiştir:

“Yapılacak iş, toplum olarak başımızın çaresine bakmak, adada güçlenme ve kendi yönetimimizi daha yetenekli bir duruma yükseltme yollarını aramaktır. Yoksa Papaz, bizi değil 6, değil 10, belki de 16 yıl daha masa başına getirir, götürür” (Gazioğlu, 1975, s. 97).

Bunun yanında yazar harekât kararını alan ve bunu yürürlüğe koyan Kıbrıs Türklerinin Karaoğlan'ı Bülent Ecevit'i de romanda uyanık bir lider olarak nitelendirmiştir (Gazioğlu, 1975, s. 147, 153).

Gazioğlu yukarıda saymış olduğumuz bu manevî değerleri eserlerinde bir sembol hâline getirerek Türk'ün benliğinde yatan bu derin anlamların gün yüzüne çıkmasında etkili olmuştur.

2.1.Yüceltme

2.1.1. Kahramanlık: Mehmetçik ve Mücahiti Yüceltme

Türklerin tarih sahnesine girdiği her mücadelede bir kahramanlık öyküsü yarattığı tüm dünyaca bilinen bir gerçektir. Malazgirt'te, Çanakkale'de, Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu'nun her yerinde ve yakın tarihimizde gerçekleştirilen Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nda Türkler, her zaman bir kahramanlık destanı yaratmışlardır. Oğuz Karakartal'a göre "*Türk ulusunun asker bir ulus olduğu ve cihangirlik ideali sebebiyle Türk edebiyatında askerlik, kahramanlık, cihangirlik ve şehitlik temi yaygın şekilde işlenmiştir*" (Karakartal, 2010, s. 219).

Türk tarihinin özüne bakıldığında devlet, millet, Tanrı gibi kavramların büyük önem arz ettiği ve bu yüce değerler için savaşıldığı görülmektedir. Alp Er Tunga, Oğuz Kağan, Atilla, Manas ve Dede Korkut beyleri, devleti ile milleti için savaşan önemli kahramanlardır. Özellikle Oğuz Kağan'da Gök Tanrı için savaşmak da ön plandadır. Oğuz Kağan, destanın sonunda "*Ey oğullarım, ben çok aştım; çok vuruşmalar gördüm, çok kargı ve çok ok attım; atla çok yürüdüm, düşmanları ağılattım; dostlarımı güldürdüm. Ben Gök Tanrı'ya borcumu ödedim. Şimdi yurdumu size veriyorum*" (Ergin, 1988, s. 25) demektedir. Burada Hun İmparatorluğunun topraklarını genişleten, devletini güçlendiren ve savaşan Mete Han'ın (Oğuz Kağan) güçlü kahraman ruhuyla karşılaşılmaktadır. Dede Korkut Hikâyelerinde de Bayındır Han'ın etrafında güçlü ve kahraman Türk beyleri görülmektedir. Dede Korkut'ta Dirse Han, Boğaç Han, Bamsı Beyrek, Kazan Bey, Kan Turalı, Basat, Salur Kazan gibi Türk beylerinin mücadeleleri ve kahramanlıkları konu edilir (Ergin, 1994; Ekici, 2019, s. 200-204). Burada da İslami etkiyle beraber dinî motifler de görülmektedir (Ergin, 1994, s. 24, 27). Özellikle İslamiyet'ten önceki kahramanlar Alp tipinin özelliklerini taşıırken İslamiyet'ten sonra Alp Eren ve Gazi tipleri kendini gösterir. Bilindiği gibi "*Sosyal hayatlarını İslâm kurallarına göre yeniden düzenleyen Türklerde, savaşçı Alp tipi, yerini Gazi tipine bırakır*" (Duman ve Güreşir, 2009, s. 40; Kaplan, 2001, s. 112).

İncelenen romanda da kalplerinde Allah inancıyla savaşan ve 'ya şehit ya gazi' olmak arzusunda kendilerini savaş meydanına atan kahraman Mehmetçikler görülmektedir (Gazioğlu, 1975, s. 197-198). Çıkarmada, adaya ayak basan Mehmetçikler tarih boyunca sahip olunan Türk kahramanlığını, Türk imanını yansıtmakta ve vatani için canını ortaya koyan bir kahraman kimliğine bürünmektedir. Bu aslında eski Türk destan ve Gazavatnâme (Battalnâme, Danişmentnâme) geleneğinin modern romana yansmasıdır.

Kıbrıs Barış Harekâtı, Türklerin dimağında sadece bir kişinin oluşturduğu bir destan değil, birlik ve beraberlik içinde tüm Türk milletinin gerçekleştirdiği bir standıdır. İşte Mehmetçik ve Kıbrıs Barış Harekâtı öncesinde doğan Mücahitler, birlik ve beraberlik içinde adada Yunan ve Rum askerlerine karşı büyük bir zafer kazanarak bir kez daha Türk'ün kahramanlığını ortaya çıkarmışlardır.

Ahmet Gazioğlu, *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* adlı eserinde Barış Harekâtı sırasında Mehmetçiğin gösterdiği üstün kahramanlık örneklerinden bir tanesini, harekâta görev alan Üsteğmen Nuri ile bir Mehmetçik arasındaki tüyleri diken diken eden bir konuşmayla dile getirir. Bu konuşmada "Ya şehit ol ya gazi" anlayışı hâkimdir ve İslamiyet'ten önce ön planda olan bireysel güç burada Allah için savaşmaya dönüşür ve dinî bir kimliğe de

bürünür. Bu Gazi tipinin bir özelliğidir. “İslamiyet kahramanın savaşına yüce bir mânâ ve zengin bir muhteva verir” (Kaplan, 2001, s. 112). Romana bu durum şöyle yansır: “Mehmetler, ateşe karşı ileri mevzilere atıldılar: Allah, Allah! diyerek; kalplerinde Tanrı inancı ‘Ya şehit ya gazi’ olmak arzusu. İman dolu, cesaret ve fedakârlık dolu bir ileri atılıştı bu!” (Gazioğlu, 1975, s. 197). Benzer söylemler Kıbrıs Türk şiirine de yansır. Örneğin, “Şehit Düşen Asker şiirinde de Mağusa’da şehit düşen bir askerin dilinden ‘Ya şehit ya gazi’ sloganı dökülür” (Karakartal, 2010, s. 222).

Ahmet Gazioğlu Barış Harekâtı sırasında Mehmetçiğin gösterdiği Gazi tipine özgü iman dolu kahramanlığın yansımaları romanın bir diğer bölümünde şöyle anlatılmaktadır:

“Sabaha karşı, ön mevzilerdeki durumu teftiş etmek için sürünerek siperden siper dolaşan Adanalı Üsteğmen Nuri, bir makineli tüfek yuvasında, silah başındaki bir Mehmet’in sol kolunun kanlar içinde olduğunu gördü. Asker, bir saat kadar önce Rumların ateşiyle yaralanmış, buna rağmen akan kanına, yaralı koluna aldırış etmeden yerinden kıpırdamamıştı. Makineli tüfek başındaki yaralı Mehmet, teftişe çıkan üsteğmeni görünce, yaralı kolunu ondan gizlemeye çalıştı; fakat buna olanak olmadığını anlayarak suçüstü yakalanmış gibi kızardı.

-‘Yaralısın! Tedaviye ihtiyacın var!’ diyerek siperdeki askere uzandı üsteğmen.

-‘Önemli değil komutanım! Burayı bırakırsam düşman gelir alır!’ Asker, yaralanmış olmaktan duyduğu ve sabah başlayacak hücumu katılamamak olasılığının yarattığı üzüntü içinde, üsteğmene yalvardı:

-‘Teğmenim, ne olur bırak; bu sabah başlayacak çarpışmalarda, yanımda şehit düşen hemşerimin öcünü alayım. Şehit olursam tedaviye gerek kalmaz, kurtulursam tedavi için geri dönerim.’

-‘Kan kaybediyorsun, kim bilir kaç saatten beri! Bu durumda nasıl çarpışırsın?’

-‘Yalvarırım komutanım, üç saat dayandım, bir iki saat daha izin ver!’

Üsteğmen, bu cesaret ve fedakârlık örneği karşısında direnmek istemedi. İçi doldu; pantolonun iri cebinden çıkardığı ilaç sargı ile Mehmet’in yarasını sardı. Başka ordularda, savaş esnasında elini ayağını kasden kendi silahı ile yaralayıp, cepheye çarpışmaya gitmekten kaçınan askerlerle ilgili haber ve yazılar okumuştur. Türk askeri ise düşman kurşunu ile yaralandığı halde cephe gerisine tedavi maksadıyla bile gitmeye razı olmuyor, çarpışmalardan alıkonmaması için yalvarıyordu” (Gazioğlu, 1975, s.195-196).

Gazioğlu’nun eserinde anlattığı bu kahramanlık olayı, Türk’ün azminin ve cesaretinin göstergesidir. Şehit olma pahasına göze alınan bu davranış, şüphesiz her okuyucunun tüylerini diken diken eden bir harekettir. Yukarıda da dediğimiz gibi Türk tarihinde birçok kahramanlık olayı vardır ve bu da gurur verici bir örneğidir. Kahramanlık, bir insanın vatan, bayrak aşkına giriştiği en büyük fedakârlıktır. Kıbrıs Barış Harekâtı’nda Türk Silahlı Kuvvetleri ve Mücahitler, bu fedakârlıkla harekâtı zaferle sonuçlandırmış ve tüm dünyaya Türk’ün motifleşen kahramanlığını bir kez daha kanıtlamışlardır. Romanda vatanı için savaşan Alp tipinin (Kaplan, 1997, s. 11) özelliklerinden Allah’ı için savaşan Gazi tipinin özelliklerine kadar süregelen birçok kahramanlık unsuruna rastlanılmaktadır.

Gazioğlu eserinde genel Mücahitlik motifini ise roman kahramanı Aral üzerinden sunar ve Aral’ın vatanı için giriştiği eylemleri anlatırken Mücahitliğin adada ne kadar ulvî bir görevinin olduğunu bize gösterir. Gazioğlu Mücahitliği, *Kıbrıs’ta Aşk ve Savaş* romanında ana kahraman Dr. Aral üzerinden şu şekilde dile getirir:

Doktor Aral, Türk mevzilerinde Mehmetçik ile birlikte Rumlara karşı mücadele etmek için sevgilisi Tanya'yı güvenli bir yerde bırakarak zor şartlar altında Mehmetçiğin mevzisine sokulur. Mehmetçiğe: *"Kahramanlar! Hoş geldiniz... Ben bir Türk mücahidiyim."* (Gazioğlu, 1975, s. 186) diyerek askerlerin kendisini fark etmesini sağlar ve Mehmetçik onu fark edince güvenli bir şekilde Türk birliği komutanının karşısına çıkarır. Komutan, eski bir Türk Mücahidi olan Aral'ın cesaretini görür ve onu cephe gerisinde kurulan sahra hastanesinde doktorluk vazifesini yerine getirmesi için görevlendirir.

Aral, bir Türk Mücahidi olarak büyük bir fedakârlık göstermiş ve Türk askerlerinin cephede yaralarını sarmak için göreve başlamıştır. Aral'ın sahra hastanesindeki görevli doktorla olan şu konuşmaları Mehmetçik ve Mücahidin adadaki kahramanlığıyla kazanılacak olan zaferi özetler gibidir:

"... Fakat Aral Bey, yine gerçek şu ki aradan geçen 20-25 yıl içinde çok yol kat ettik, Kıbrıs sorunuyla ilgili olarak ve işte, Tanrıya çok şükür bugün, bu an Mehmetçik, Türk toplumunun güvenliği, özgürlüğü ve insanca yaşama hakkı için yavru vatanda dövüşmekte, kanını akıtmakta, seve seve canını feda etmektedir. Bu günleri gördük. Ne mutlu bizlere! Kıbrıs Türk Toplumunun kurtuluşu yakındır. Özgürlük güneşi doğmuştur bugün, tüm ada için!"

"Kıbrıs'ın çeşitli yerlerinde, şimdi Mücahitlerle Mehmetçik yan yana, omuz omuza yavru vatanın kurtuluşu için savaşıyor. Kıbrıs'a, Yunan cuntasının empoze etmek için giriştiği dikta rejimi, EOKA'cılarının ve Sampson'cuların yaratmak istediği Enosis olup bittisi, Türk ordusunun bu barış harekâtıyla yok olup, dağılacak, özgürlük güneşinin mutluluk ve barış saçan ışıkları, bütün adayı kapsayacaktır. Bir Kıbrıslı Türk Mücahidi olarak bu an, en ön saflarda savaşmayı o kadar istiyorum ki! Belki komutan buna izin verir de bu dileğime kavuşurum" (Gazioğlu, 1975, s. 190-191).

Gazioğlu, kahramanlık motifini Mehmetçik ve Mücahitlik üzerinden, duyguları yüceltici bir şekilde okuyucularına sunar. Kıbrıs adasında Türk varlığını korumak ve adaya huzuru getirmek için girişilen bu büyük mücadelenin sonucunda gelen zafer, Mehmetçik ve Mücahit dediğimiz Türk kahramanlarındır.

2.1.2. Vatan Aşkı ve Şehitleri Yüceltme

Türklerde vatan aşkı, vatan topraklarının tehlikeye düşmesi ve işgali söz konusu olursa, durum ve vazife ne olursa olsun dünya üzerindeki bütün Türkleri bir araya getirecek kadar sağlam temellere dayanan bir motiftir. Vatan, üzerinde yaşadığımız topraklardır ve millet dediğimiz yani ortak bir kültürü olan insan topluluğunun en büyük varlığıdır. Dolayısıyla hiçbir millet, üzerinde yaşadığı toprakların işgal edilmesine müsaade etmez. Türk milleti de yüzyıllarca sahip olduğu vatan topraklarına büyük bir aşk ile bağlanmış ve o topraklar için sonunda şehitlik olsa bile mücadele etmiştir. Türkler vatan aşkı uğruna esir düşmektense şehit olmayı her zaman tercih etmişlerdir. Onuş da çalışmasında konuyla ilgili şunları söylemektedir: *"Türk-İslâm düşüncesinde vatan, bayrak ve millet uğruna savaşmak ve şehitlik mertebesine erişmek kutsal ve yüce kabul edilmektedir. Kıbrıs'ta savaşanlar, Kıbrıs Türk askerleri (Mücahitler) ile 1974'te adaya çıkarak gazi-şehit olan Mehmetçiklerdir. 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı öncesi ve sonrasında Türkiye'de çıkan şiir, roman, öykü ve piyeslerde Mehmetçik ve Mücahitler bu anlayış içinde işlenir"* (Onuş, 2017, s. 67).

Şehitlik, Türk milleti için basit bir son veya ölüm değil aksine vatan uğruna alınmış en güzel, en ulvî sıfat veya motiftir. Hüseyin Ezilmez vatan ve şehitlik motifi için şu açıklamayı yapar:

“Şehit, kutsal bir amaç ve inanç uğruna ölen kimsedir. Şehitler, vatanı korumak ya da yeni bir vatan yaratmak için seve seve ölüme yürürler. Türk insanının vatan sevgisi çok büyüktür. Tarihin her döneminde, vatanı korumak-vatan yaratmak için ölümü göze almış Türk motifi mevcuttur” (Ezilmez, 2018, s. 72).

Ahmet Gazioğlu da *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında, vatan aşkı ve bu aşk uğruna şehit düşmeyi göze alan Türk askerinin söz konusu motifleşmiş inançlarla Barış Harekâtı boyunca nasıl mücadele ettiğini şu şekilde dile getirir:

“Girne kasabasının alınması görevini yüklenmiş olan Albay, belediye binasına kadar gelerek, durumu oradaki cephe komutanı ile görüştü. Dört kişilik bir gönüllü grubunun, hayatları pahasına da olsa kasabanın alınmasını geciktiren bu beton Rum korunağına sokularak dinamit ve el bombaları ile onu havaya uçurmalarına karar verildi. Bu karar oradaki askerlere anlatılınca, hepsi de gönüllü olduklarını bildirdiler. Niğdeli bir onbaşı, evli ve çocuk sahibi olanların bu görevden başışlanmasını önerdi ve kendisi ile birlikte bekâr olan diğer üç arkadaşının gönüllü olarak kabul edilmelerini rica etti. Komutan, Niğde’li Hasan Onbaşığı kucakladı ve başarı dileyerek alından öptü. Hasan Onbaşı gibi diğer üç arkadaşı da böyle önemli bir görevin kendilerine verilmiş olmasından dolayı gurur içindeydiler” (Gazioğlu, 1975, s. 211-212).

Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş romanında da görüldüğü gibi Türk askerleri, vatan toprakları için canları pahasına mücadele etmeyi göze almışlar ve vatana duydukları aşklarını, şehitlik mertebesine ulaşarak taçlandırmak istemişlerdir. Kıbrıs Türk Barış Harekâtı, Türkiye’nin ve Kıbrıs Türklerinin birçok şehit vermesine sebep olsa da vatan aşkı ile yanan Mehmetçik ve Mücahitler tarihe altın harflerle yazılan büyük bir zafer olmuştur.

2.1.3. Bayrağı Yüceltme

Bayrak, bir milletin vatan dediği toprakları meşrulaştırın ve o millete ait olduğunu gösteren simgesel düzeydeki bir kanun, bir yasadır. Türk milleti, bayrak motifinin bu özelliğini yüzyıllar önce keşfetmiş ve bu özellik uğruna sahip olduğu topraklar için tüm fedakârlıkları yapmıştır. *“Bayrak basit bir bez parçası değildir. Onda milletin tarihinin derinliklerine inen kutsal hatıralar vardır. Bir toprağın vatan olabilmesi için o milletin bayrağının dalgalanması şarttır. Yani bayrak, bir milletin bağımsızlık sembolüdür” (Ezilmez, 2018, s. 71).*

“Türk kültüründe eskiden beri bayrak, yüce-kıymetli bir değerdir. Eski Türk destanlarında da bayrak önemli bir değer olarak karşımıza çıkar” (Onuş, 2017, s. 89). En eski Türk devletinden bugüne kadar çeşitli bayrak ve sancaklar kullanan Türkler için bayrak oldukça önemli bir olgudur ve bağımsızlığın sembolüdür: “Türk töresinde vatan, millet ve bayrak sevgisi, ana-baba sevgisinden önce gelir. Çünkü vatan ve bayrak olamazsa aile ocağı tehlikeye düşer” (Soysal, 2010, s. 210).

Ögel de bayrak konusunda şunları belirtmektedir: *“Bayrak koruyucu bir ruhtur. O, bir zafer tanrısıdır. Bayrak kutlu ve mübarek bir kişi gibidir; kızar, sevinir, kırılır, düşerse onu tutanlar da yok olur. Kökü, dibi yerde; başı ise göklerde olan bir varlıktır. Gök’lerde enginleşir, yayılır, yücelir, milletlerin soyunun ve kökünün sembolüdür” (Ögel, 1984, s. 311-313).*

Türk bayrağının en büyük özelliği de savaş meydanlarında vatan için kanını akıtan aziz şehitlerimizin kanlarıyla doğmuş olmasıdır. Bayrağımızın bu özelliği şüphesiz onu Türk’ün dimağında, ruhunda en üst köşeye taşımaktadır. Türk’üm diyen her insan, vatan diye kabul edilen her toprak parçasının üzerinde dalgalanan Türk bayrağı için ölümüne mücadele eder. Yakın tarihimizde gerçekleştirilen bu mücadelenin en büyük örneği ise

Kıbrıs adasında Türk varlığını korumak için gerçekleştirilen 1974 Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'dır. Türk milleti tarih içinde bayrağının kendine ait topraklarında özgürce dalgalanabilmesi için tüm fedakârlıkları yaptığı gibi 1974 yılında Kıbrıs Türk toprakları ve vatandaşları için de yapmıştır. Harekâtın sonucunda Türk bayrağı bu vatan parçasının her yüksek yerinde ve devlet dairesinde ebediyen dalgalanmaya başlamıştır. Ahmet Gazioğlu *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında kutsal Türk bayrağının, 1. Kıbrıs Türk Barış Harekâtı neticesinde Girne'nin alınmasıyla, o meşhur Girne Kalesi'nde tekrar dalgalanmasını şu cümlelerle betimler: *"Gün batarken Girne Kalesi'ndeki Rum direnişi de sona erdi ve 1877'den bu yana ilk defa, bu tarihi kaleye yeniden Türk bayrağı çekildi. Yer yer kara bir duman, yer yer kızıl alemler ve yer yer doğal yeşilliği içindeki, yer yer kayalık, yer yer mor ve sarp tepelerin gerisine doğru çekiliyordu Rumlar şimdi; ümitsiz, yenik, bitkin ve perişan"* (Gazioğlu, 1975, s. 224).

İşte Girne Kalesi'ne çekilen kutsal Türk bayrağı, burasının yeniden Türk yurdu olduğunu Yunanlılara, Rumlara ve tüm dünyaya gösteriyordu. Bayrağın Girne Kalesi'ne tekrar çekilmesi Rumları harap ederken, Türklere zafer için cesaret veriyordu. Bayrak motifi, bu eserde de tüm canlılığı ile sunulur. Türk bayrağının varlığı bizim için önemlidir. Türk milleti bayrağını o kadar içselleştirmiştir ki bayrağı eline alan her Türk genci, üç defa öperek ve alnına götürerek ona olan kutsal ve manevî bağlılığını gösterir. Mahmut Enes Soysal çalışmasında bayrağın önemini kısaca şu şekilde dile getirir:

"Binlerce yıldan beri ellerde ve başta taşınan, evlerin en güzel yerlerine asılan, şehitliklere dikilen, her yerde ve en mutlu günlerde gururla taşınan, adeta bütün kötülöklere karşı bizleri koruyan tılsımlı muska, nice yağız delikanlıyı onun ufuklarda dalgalanması uğruna şehit verdiğimiz bayrağımız ve sancağımız bizim en önemli millî varlıklarımızdır" (Soysal, 2010, s. 210-211).

2.1.4. Türk'ün Demokrasisini Yüceltme

Türk'ün demokrasisi motifi, romanda tarihin gerçekleri ile ortaya çıkmış bir motiftir. Bu motif, 1974 Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'ndan önce Anadolu'da Mustafa Kemal Atatürk önderliğinde Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması ve akabinde Cumhuriyetin kurulmasıyla, eski Türk devlet yönetimlerinde olduğu gibi tekrar canlılığını kazanmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, Cumhuriyetin ilânıyla Misak-ı Millî sınırları içerisinde kalan tüm Türk vatandaşlarına demokrasiyi sunmuş ve demokrasi adı altında ülkede huzuru ve kalkınmayı sağlamıştır. Türk'ün demokrasisi, sadece kendi vatan toprakları içerisinde yaşayan insanlara huzuru getirmemiş aksine tüm dünya ülkelerini de kapsayan bir demokrasi örneği olmuştur.

Aslında demokrasi anlayışının daha önce Osmanlı'da da hâkim bir anlayış olduğu ve Osmanlı'nın fethettiği yerlerdeki yabancı toplulukların dinlerine ve dillerine karışmadığı bilinmektedir. Konan'ın da çalışmasında belirttiği gibi:

"Olumlu açılardan baktığımızda, Osmanlı yöneticilerinin insan hakları uygulamasında son derece ileri bir görüşe sahip olduklarını söyleyebiliriz. Osmanlılar fethettikleri topraklarda gayrimüslimleri din değiştirmeye zorlamamışlar; zimmet kurumu çerçevesinde onlarla barış içinde yaşama yolunu tercih etmişlerdir. Diğer taraftan, zulmün önlenmesi için sürekli çıkarılan adaletnameler, ayrıca 19. yüzyılda yapılan yasal düzenlemeler, Osmanlı yönetiminin adil olma ve insan hakları konusundaki duyarlılığını göstermektedir" (Konan, 2011, s. 283).

Osmanlı'nın bu hoşgörü ve adalet anlayışını bilen ada halkı yukarıda da ifade edildiği gibi Venedik idaresi tarafından zulüm görüp ezildiği için İçel beyine başvurarak Osmanlı idaresine geçmek istediklerini bildirmiştir (Erdoğan, 2008, s. 3)

Ada halkının bu konuda haklı olduğu Osmanlı'nın adayı fethinin ardından görülür. Çünkü *“Türk yönetimi adadaki feodal sistemi ortadan kaldırmış ve Hristiyan halka belli düzeyde kendini yönetme hakkı vermiştir. Latin (Katolik) rahipleri adadan çıkarmış ve Grek Ortodoks Kilisesi'ni yeniden düzenleyip canlandırmıştır. Adanın Hristiyan halkına serbestlik vermiştir”* (Gürak, 2001, s. 35).

Zaten Osmanlı'nın sadece adada değil genel anlamda hâkim olduğu coğrafyalarda din özgürlüğünü yaydığı bilinmektedir. Başaran'ın da dediği gibi *“Bulunduğu çağda Osmanlı Devleti'nin din özgürlüğü açısından diğer milletlere model oluşturabilecek önemli bir yerde durduğunu söylemek mümkündür”* (Başaran, 2019, s. 41).

Osmanlı'nın ardından 1923'te cumhuriyetin ilanı ile birlikte tüm dünyaya evrensel bir demokrasi örneği sunan Atatürk, gelecek nesil diye tabir edilen genç dimağlara bu motifi aşmıştır. Bu genç dimağlardan birisi de şüphesiz 1974 Kıbrıs Türk Barış Harekâtı ile Kıbrıs adasına demokrasiyi, barışı getiren ve tüm dünyaya Türk'ün demokrasisini bir kez daha gösteren Bülent Ecevit ve yanındaki Necip Türk halkıdır. Ecevit, dönemin Millet Meclisi ve Türk halkı, 1974 Kıbrıs Türk Barış Harekâtı ile Megali idea ve ENOSİS fikirleriyle adada darbe yaparak, Türk düşmanlığı ve katliamları yaratan EOKA terör örgütüne karşı koyarak adada Türk varlığını korumuş ve adaya demokrasiyi getirerek sadece Türklerin değil Rumların hatta Yunanistan'ın da darbecilerden kurtularak huzura ermesini sağlamıştır. Ahmet Gazioğlu, *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında Bülent Ecevit'in Kıbrıs Türk Barış Harekâtı için verdiği ve Türk'ün demokrasisi motifinin altını çizdiği demecini birebir eserinde yansıtır:

“Türk milletinin büyük olaylar karşısında, milletçe benimsenmiş davalar karşısında, nasıl her türlü düşünce ayrılıklarını bırakarak tek vücut, tek kafa, tek bilek haline gelebildiğini kovanla gördük. Bu, yalnız Türk milletinin gücü değildir; bu, Türk milletinin gücü olduğu kadar, onurlu bir millet olarak milletimizin benimsenmiş olduğu demokrasinin de gücüdür... Bazı kimseler, milli gücün ancak dikta rejiminde mümkün olabileceğine inanırlar, demokrasinin izin verdiği geniş düşünce, tartışma, farklılaşma ayrılığı içinde, milli davalar etrafında, milli birliğin sağlanamayacağını sanırlar. Bunun, gerçeğe ne kadar aykırı olduğuna, karşı karşıya bulunduğumuz olaydan daha iyi bir örnek olamaz. Bir yandan dikta rejimi ile yönetilen Yunanistan, her davasında ayrılmış, birbirine düşmüş; bir yanda ekonomik, sosyal konular ortaya geldiği vakit, fikir ayrılıkları nedeniyle, bazen birbirleriyle kavga edecek kadar birbirlerinden ayrı ama gerçek bir demokratik anlayış içinde, milli bir dava ortaya çıktığı vakit, demin söylediğim gibi tek kafa, tek yürek, tek vücut haline gelebilen bir meclis ve bir millet. Bu, milletimizin zaferi olduğu kadar, demokrasinin de zaferidir. Ve Kıbrıs'ta kazanılacak olan zafer de yalnız Türk milletinin değil, yalnız Türklüğün değil, aynı zamanda demokrasinin zaferi olacaktır; demokrasinin, diktaya karşı zaferi olacaktır; özgürlüğün, baskıya zaferi olacaktır” (Gazioğlu, 1975, s. 199-200).

Türk'ün, demokrasi adına giriştiği bu Barış Harekâtı, Kıbrıs adasında Türk varlığını koruma altına almış ve darbecileri püskürterek anayasal düzenin sağlanmasını sağlayarak hem Türklere hem de Rumlara barışı ve huzuru getirmiştir. Yukarıda da belirtildiği gibi Türk'ün demokrasisi bir kez daha evrensel boyuta ulaşarak Yunanistan'daki dikta

yönetimine de son vermiştir. Böylece doğrudan Türk'ün demokrasisi, Yunanistan'da demokrasiyi tekrardan egemen kılmış ve dünya barışına örnek olmuştur. Ecevit'in, Yunanistan'da darbelerin devrilmesiyle, demokratik yollarla ülkenin başına tekrar gelen Başbakan Karamanlis'e ithafen radyolarda ve televizyonlarda verdiği demeç, Türk'ün demokrasisinin haklılığını gösterir. *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında söz konusu demeç şu şekilde yorumlanmıştır:

"Ecevit, Atina'ya dönerek göreve başlayan Karamanlis'e dost olarak verdiği demeçte ise şöyle diyordu:

-'Kıbrıs Barış Harekâtımız başladığı zaman, bunun sadece Kıbrıs'a değil, fakat aynı zamanda Yunanistan'a da barış getireceğini söylemişim. Bu inancım gerçekleşti.'

Son 48 saatin bu önemli diplomatik gelişmelerini Girne'deki Türk sahra hastanesinde, doktor çadırındaki radyodan dinleyen Aral ve başhekimin yüzlerinde tatminkârlık ve mutluluk izleri belirdi. Son gelişmeler olumluydu. Ecevit hem Kıbrıs'ta hem de Yunanistan'da diktatörlüğe karşı büyük bir diplomatik zafer kazanmıştı.

-'Kıbrıs'taki zafer kadar, Atina'daki dikta rejimine karşı kazanılan bu zafer de tarihe geçecektir' dedi başhekim, radyonun düğmesini çevirirken" (Gazioğlu, 1975, s. 235-236).

Ecevit ve arkasındaki onurlu Türk halkı, yine tüm dünyaya mücadelesindeki haklılığını göstermiş ve tüm dünyanın örnek alacağı bir demokrasi ve barış örneği sunmuştur.

2.1.5. Türklüğü ve Vatanı Yüceltme

Kıbrıs Türk edebiyatında Türklüğün ve vatanın yüceltilmesi özellikle 1950'li yıllardan sonra yoğun bir şekilde işlenegelmiştir. Türk kahramanlığının, cesaretinin, gücünün ön plana çıktığı hamasi söylemlerin doruk noktasına ulaştığı eserler oldukça fazladır. Özellikle şiirde bu kendini çok fazla hissettirmiştir. İncelenen bu eserde de Türklük birçok yerde yüceltilmektedir. Gazioğlu dönemin başbakanı Ecevit'ten şu şekilde söz etmektedir:

" 'Bu defa kazın ayağı başkadır; Ecevit yutmaz bunları, böyle oyunlara gelmez. Benim inancım da budur!'

-'Bu inancında haklı çıkarsan, hem Kıbrıs hem Türk toplumu kurtulur hem de Türk'ün sabrı taşıdığında, nasıl şahlandığını bütün dünya bir defa daha anlamış olur" (Gazioğlu, 1975, s. 70-71).

Romanın bir diğer bölümünde yine Ecevit'in şu sözleriyle Türk milleti yüceltilir:
"Türk milletinin büyük olaylar karşısında, milletçe benimsenmiş davalar karşısında, nasıl her türlü düşünce ayrılıklarını bırakarak tek vücut, tek kafa, tek bilek haline gelebildiğini kıvançla gördük" (Gazioğlu, 1975, s. 199).

Başkahraman Aral Türk birliğinin adaya çıkmasının ardından vatanını korumak için düşman bölgesinden geçerek Anadolu'dan gelen birliğe katılmak ister ve bunu başarır. Türk askerlerinin kendisini düşman sanmaması için de onlara "Kahramanlar, yavru vatana hoş geldiniz!" diye bağırmaı düşünür (Gazioğlu, 1975, s. 186).

Mehmetçik vatan aşkıyla mataralarındaki su ve ceplerindeki bir parça kuru ekmek bitse bile aç susuz savaşmaya devam eder ve yavru vatanı kurtarmak için canını hiçe sayar: *"Gönlü gibi, gözü gibi, midesi de toktu Mehmedin. Aç olduğunu, susuz olduğunu, ancak onu düşünmeye vakit bulduğu an hatırlıyor, hissediordu. Şimdi ise, böyle bir şeyi hatırlamaya, düşünmeye bir anlık bile vakti yoktu" (Gazioğlu, 1975, s. 197).*

2.1.6. Kadın Kahramanları Yüceltme

Türk tarihi boyunca kadın daima eşinin ve çocuklarının yanında olmuş milleti için fedakârlıklarda bulunmuştur. Gerektiğinde bir erkek gibi dövüşen kendini ve çocuklarını koruyabilen güçlü kadınlar halk anlatmalarında sıklıkla karşımıza çıkar. Örneğin, Dede Korkut'ta yer alan Banı Çiçek, Selcen Hatun, Manas destanında yer alan Kardıgaç gibi karakterler Alp tipi kadınlardır. Yine "Uygurların Nözüğüm, Kırgızların Cangıl Mirza, Hakasların Altın Arığ, Başkurtların Zaya Tülek destanlarında başkahramanlar hep kadındır" (Şimşek, 2016, s. 18).

Kaplan "Dede Korkut Kitabında Kadın" adlı makalesinde kadının İslamiyet'ten önce ve göçebelik devrinde, bu devrin ideal erkek tipi olan Alp tipine yaklaştığını, erkek gibi ata bindiğini, ok attığını, kılıç kullandığını ve icabında düşmanla kahramanca çarpıştığını belirtmektedir (Kaplan, 2004, s. 39).

Kıbrıs Türk varoluş mücadelesinde kadının yeri oldukça önemlidir ve bu durum verilen eserlere de yansımıştır (Onuş, 2018, s. 206, 217). İncelenen romanda kadının üstün kahramanlıkları çok ön planda değildir. Ancak birkaç yerde güçlü kadın karakterlerle karşılaşırız. Örneğin romanın bir yerinde Türk kadınının üzerini arayan sonra da onu soymaya çalışan Rum polisine karşı kadının cesur tavrı dikkat çeker: "Kulübedeki genç Rum kadın polisi diremiyor, soyunmasını emreliyordu orta yaşlı Türk kadınına. O 'İşte yokladın her yerimi elinle! Şimdi bir de niye soyacaksın beni? Utanmaz mısın sen hiç!' diye karşı koyuyor, çıkmaya çalışıyordu kulübeden!" (Gazioğlu, 1975, s. 64).

Romandaki esas güçlü kadın karakter başkahraman Aral'ın sevgilisi İngiliz-İtalyan melezi Tanya'dır. Tanya romanın çeşitli yerlerinde Türklerin yanında yer alır ve cesurca Rumlara karşı çıkar: "Türkleri kendisine barbar diye tanıtmak isteyen bu şımarık Rum kadınına, kimin barbar olduğuna gözleriyle tanık olduğunu söyleyerek, 'zalim hayvanlar' diye küfürü basmıştı. Üzerine dokunsalar hiç çekinmeden kavga etmek, onların başına, saçına sarılmak kararı içindeydi" (Gazioğlu, 1975, s. 65).

2.2. Alay ve Hiciv

Alay ve hiciv Kıbrıs'ta *Aşk ve Savaş* romanda bir yandan Yunan – Rum ikilisinin Türkleri alayını içerirken diğer yandan Türklerin Yunan - Rum ikilisini alayını içermektedir.

2.2.1. Yunan – Rum ikilisinin Türkleri Alayı

Yunan – Rum ikilisi Kıbrıs Türklerinin adanın sahibi olmadığı konusunda onları alay ettiği ve aşağıladığı romanda görülmektedir: "Yunanlı subay devam etti: Türkiye'nin yapacağı çıkarmayı seyretmeye mi geldiniz yoksa. Bu sözleri alaylı, Türkleri küçümser bir ifade ile söylemişti Yunanlı. Sonra Kemal beyin omuzundan elini çekerek uzattı; geniş bir yarım ay çizerek dağları işaret etti: Burası bir Yunan adasıdır artık ya bize boyun eğer yaşarsınız ya çeker gidersiniz Türkiye'nize! diyerek denizin ta ötesini gösterdi" (Gazioğlu, 1975, s. 157).

Ancak Yunan – Rum ikilisinin bu alaycı tavrı romanın sonunda yerini korkuya ve kaçıya bıraktı.

2.2.2. Türklerin Yunan – Rum İkilisini Alayı ve Hicvi

Türkler romanda Yunan ve Rumları; savaştan korkup kaçmaları, acizyetleri ve boş hayalleri konusunda alaya alırken, yaptıkları barbarlık ve kallesliklerini de hicvetmektedir.

Eserde Yunan – Rum ikilisinin Megali İdea emellerinin boş bir hayal olduğu şöyle aktarılır: “Megali İdea’yı Mustafa Kemal, İzmir’de denize gömmüştür. Bu büyük yenilgiden, Türk’ün 1922’de indirdiği büyük şamardan gerekli dersi alıp Megali İdea’nın ne kadar tehlikeli ve boş bir hayal olduğunu anlamadı mı Yunanlılar?” (Gazioğlu, 1975, s. 18).

Rumların adanın bütün gelirlerini kendi adına toplayıp Türklerin adada yaşama hakkını elinden alması da romanda eleştirilen konulardan biridir: “Rum yönetimi, anayasayı ve devleti kendi çıkarlarına göre ayarlamış, devletin gelirlerini ve dış yardımları sadece kendi toplumu için kullanan bir yan kesici olmuştur” (Gazioğlu, 1975, s. 52).

Rumların dünya kamuoyunda kendilerini adanın tek sahibi göstermesi ve Kıbrıs Türklerinin haklı davalarını savunamayacak duruma getirmesi de romanda eleştirilir. Bunun yanında Makarios’un Kıbrıs’ı yabancı askerlerle doldurması ve adayı cephanelik haline getirmesi de hicvedilir (Gazioğlu, 1975, s. 53).

2.2.3. Kalleşlik-Hile ve Korkaklık

Yunan- Rum ikilisi Kıbrıs Türklerini öldürmek ve adadan yok etmek için çeşitli kalleşlik ve hilelere başvurarak akla gelmeyecek kötülükler yaparlar. Ancak onları tek durdurabilecek şey Türkiye ve Mehmetçik korkusudur. Örneğin çıkarmanın ardından Türk komando bölüğünün geldiğini duyan Rumlar, Lapta ve Karava kasabalarını terk etmeye başlarlar: “Lapta ve Karava’nın Rum halkı, birer küçük kasaba sayılan bu iki büyük şirin köyü boşaltmaya başladılar. Taşıyabildikleri kadar eşyayı, ellerindeki en uygun araçlara yükleyip batıya ve dağların güneyindeki Rum köylerine doğru yola çıktılar... Bu kaçış, onlar için, yıllarca daldıkları hayâl aleminden Kıbrıs’ın gerçeklerine geçişi” (Gazioğlu, 1975, s. 238-239).

Çıkarmanın ilerleyen safhalarında baskısını iyice arttıran Mehmetçik karşısında Yunan – Rum ikilisi iyice bozguna uğrar: “Türk birlikleri, kesin bir sonuç almak ve işi daha fazla uzatmamak için tankları da harekete geçirdiler. Rum mevzileri, isabetli atışlarla hallaç pamuğuna döndü. Rum birlikleri arasında panik başgösterdi” (Gazioğlu, 1975, s. 245-246).

Yunan – Rum ikilisi Barış Harekâtı sırasında korkularından dolayı kalleşçe tavırlar içerisine girmişlerdi: “Günün batışıyla duraklayan askerî harekât, Pascal’a Türk birliklerine karşı sinsice tuzaklar kurmak olanağını verdi. Lapta ve Karava’nın giriş kısımlarına mayın döşemek, ertesi sabah başlayacak bir Türk ilerleyişini böylece durdurarak zaman kazanmak istiyordu” (Gazioğlu, 1975, s. 139).

Rumlar’ın Türkler yanında adadaki İngilizlere de kalleşçe davrandığı İngiliz Albay tarafından şöyle belirtilir: “EOKA tedhişçileri, Türklerle savaşmayı, 1950’lerde İngilizleri sokaklarda, dükkanlarda arkalarından vurmak kahpeliği ile karıştırıyorlar. Türklerin nasıl savaştığını ben Kore’de gözümle gördüm” (Gazioğlu, 1975, s. 151).

2.3. Ümit-Ümitsizlik

2.3.1. Bayrak Radyosu ve Türkiye Televizyonları

Kıbrıs Türk halkının varoluş mücadelesinde Bayrak Radyosu önemli bir yer edinmiş ve halkın direniş ruhunu canlı tutmasında oldukça etkili olmuştur. Onuş’a göre de “Bayrak Radyosu özellikle Kıbrıs Türklerinin sesi, kulağı olmuş âdeta propaganda görevi yüklenmiştir” (Onuş, 2017, s. 197). Özellikle Özker Yaşın’ın Bayrak Radyosunda kahramanlık şiirleri okuyarak halkın millî bilincini uyanık tutmasını sağladığı bilinmektedir (Onuş, 2015, s. 778, 784).

Bayrak Radyosu Kıbrıs Türklerine olaylarla ilgili devamlı bilgi vermekte, onları coşturan şiirler okunmakta ve halkın gözü kulağı olmaktadır. Romanın bir yerinde Türk askerinin adaya çıkışı şöyle bildirilir: *“Bayrak Radyosu, saat 7’de, 5 bin Türk askerinin adaya çıkarıldığını bildirdi. Radyo, Rumların, Lefkoşa, Mağusa ve Limasol’da Türklere karşı saldırılara giriştiklerini haber veriyordu”* (Gazioğlu, 1975, s. 168).

Yine romanda başkahraman Aral, Bayrak Radyosunu dinlerken ümitlenir: *“Halkın devamlı olarak radyolarını açık tutmalarını ve Türk yönetiminin bildirimlerine göre hareket etmelerini hatırlatan Bayrak Radyosu, oyun havalarına geçerken Aral, haberlerin etkisi altında ‘Nihayet oldu! Bu, sonun başlangıcı olsa gerek. Makarios’un sonu, belki de bağımsız Kıbrıs tarihinin çetin ve önemli bir noktasındayız’ dedi kendi kendine”* (Gazioğlu, 1975, s. 106).

Bayrak Radyosu yanında Türkiye televizyon kanallarının da adadan yer yer seyredilebilmesi halka büyük moral olmaktadır: *“Senin haberin yok galiba Necat, dedi Pervin ‘Girne dağlarının kuzeyindeki köylerden seyrediliyor Türkiye televizyon yayımları. Geçen sene Sabri beyler anlatıyordu. Onlar Ozanköy’den seyretmişler”* (Gazioğlu, 1975, s. 68).

2.3.2. Türkiye’den Yardım Bekleme

Kıbrıs Türklerinin ümitle ümitsizlik duyguları arasında çalkalanmasına neden olan olaylardan biri de Türkiye’nin adaya gelerek kendilerini kurtarıp kurtarmayacaklarıyla ilgilidir. Ada Türkleri zaman zaman ümitsizlik yaşasa da Türkiye’nin adaya geleceğiyle ilgili hep ümitleri vardır: *“Benim bir ümidim var. Hem artık ne olacağımızı bu olay ortaya çıkaracak. 11 yıl bekledik durduk çözüm bulunur diye; şimdi 3-5 gün daha beklemek dayanılmayacak bir şey değil!”* (Gazioğlu, 1975, s. 110).

Dönemin başbakanı da Kıbrıs Türklerine ümit verir şekilde açıklamalar yapmaktadır: *“Ecevit, Afyon’daki bir mitingde yaptığı konuşmada; ‘Kıbrıs’taki karışık durumdan yararlanarak, herhangi bir kimse Türklerin haklarına dokunmaya kalkışmasın. Biz asla oldubittiyi kabul etmeyeceğiz. Kimseye Türklerin haklarını çiğnetmeyeceğiz’ ihtarında bulundu”* (Gazioğlu, 1975, s. 108).

Yunan askerî darbesinin ikinci gününde Aral, Akdeniz’e bakar ve umutlanır: *“Ana vatanın dağları, hafif sis içinde görünüyordu. Silifke ve Girne arasındaki uzaklığın sadece 40 mil olduğunu düşündü. Mersin’deki Türk savaş ve çıkarma gemilerinin Kıbrıs’a doğru hareket ettiklerini hayal etti. Ümide kapıldı; içi güvenle doldu... Radyosunun düğmesini çevirdi... Hafif batı melodileri geliyordu Bayrak’tan. Müziği dinledi ve Türk çıkarmasının hayali içinde daldı, gitti”* (Gazioğlu, 1975, s. 130).

2.3.3. Mehmetçik-Mücahit Kavuşması

Yıllarca beklenen Türk askerinin adaya çıkmasının ardından başkahraman Aral Mehmetçiğe katılmak için kendini tehlikeye atar ve çeşitli zorlukları aşarak adaya çıkan Türk birliğine yaklaşır.

Onun birliğe katılma isteği ilk şöyle belirir: *“Aral, Türk birliklerine katılmak, makineli tomsonuyla bir Kıbrıslı mücahit olarak görevini yerine getirmek arzusu içindeydi. Son bir saatten beri bunu aklına koymuş, kararını vermişti... Ben dedi Aral ‘Türk birliklerine katılıp, bir mücahit olarak görevimi yerine getirmeye karar verdim.’ ”* (Gazioğlu, 1975, s. 184-185).

Mücahit Aral’ın Mehmetçiğe katılım anı ise şöyledir:

"Yattığı yerden silahını havaya kaldırdı, başını doğrulttu ve avazının çıktığı en yüksek sesle bağırdı: 'Kahramanlar! Hoşgeldiniz... Ben bir Türk mücahidiyim.' Silahını havada sallıyor fakat yerinden kıpırdamıyordu. Askerlerden dördü, sesin geldiği yöne doğru ihtiyatla ve elleri tetikte yürümeye başladı. Bir Kıbrıslı Türk mücahidinin burada işi neydi?... Tereddütlü, fakat sakin ve kendilerine güvenen adımlarla ilerliyordu Aral'a doğru, yağız ve güneş yanıği çehrelerinden buram buram ter akan 4 yiğit Mehmet!... Aral olduğu yerden fırladı 'Hoşgeldiniz!' diye bağırarak Mehmetlere koştu" (Gazioğlu, 1975, s. 186).

2.4. Seyir ve Hareket

Edebî eserlerde seyir en yaygın kullanılan motiftir. Roman yazarı Kıbrıslı olduğu ve bizzat savaş yıllarına şahitlik ettiği için gözlemediklerini, yaşadıklarını güzel bir şekilde roman türünde resmediyor. *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında Ahmet Gazioğlu, anlatımını daha canlı kılmak için sık sık seyir motifine yer vermiştir:

"İkinci güneşinin ışınları altındaki deniz, parlak, berrak, engin bir mavilik içinde Güney Anadolu kıyılarına doğru uzayıp gidiyordu. Akdeniz'in bu bölgesi, artık iki vatan parçasını ayıran değil, birbirine bağlayan bir yol niteliğini taşıyordu. Kıbrıs Türkü'nün yıllarca her türlü Rum baskısına karşı direnip büyük bir sabır içinde bu mavi denizin ötesinden beklediği kurtarıcı, özgürlükçü güç, nihayet dalgaları aşarak gelmiş, onu şefkat ve himayesi altına almıştı. Karşı ufukta bir silüet halinde görülen Toros dağlarını seyreden Kıbrıs Türkü'nün içine artık gurbet ve sıla duygusu yerine kurtuluş ve kavuşma sevinci doluyordu" (Gazioğlu, 1975, s.256).

Edebî eserlerde hareket, genellikle hâkim bir motif olarak yer alır. *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında da aynı durum söz konusudur.

Ağırlıklı olarak Kıbrıs olsa da romanın olay örgüsünün Avrupa – Türkiye – Kıbrıs üçgeninde geçmesi, mekânın değişim göstermesi ve kahramanların zaman zaman geçmişe yönelmeleri de eserdeki hareket unsurunun bir parçasıdır. Romanda, özellikle hareket sırasında fiillerin sık sık kullanılması da hareket motifinin dominantlığı ile doğrudan ilgilidir:

"Hermes, doğuya doğru hareket edip de Girne'den birkaç kilometre uzaklaşınca, Türk zırhlularının dağlardaki Rum mevzilerini bombardımanı yeniden başladı. Tepeler toz, duman içinde kaldı. Gemi, Karpaz yarımadası açıklarında Andreas burnuna doğru ilerlerken gün batmak üzereydi ve kızarmaya başlayan mavi gökte beliren Türk jetleri Beşparmakları aşarak Lefkoşa'ya doğru yönelmiş dalga dalga, grup grup gidiyordu. Jetleri, helikopterler ve askeri taşıt uçakları izledi" (Gazioğlu, 1975, s.223-224).

SONUÇ

Edebiyat, toplumu şekillendiren kültür öğelerinden biridir. Hem toplumdan etkilenir hem de topluma yön verir. Toplumun oluşmasını sağlayan kültürel değerler, edebiyat aracılığı ile gelecek nesillere aktarıldığı için edebî eser, aynı zamanda, millî kimliğin oluşmasına da büyük katkı sağlar.

Toplum gerçeklerine ve sorunlarına el atan bir edebiyat olarak doğup gelişen Kıbrıs Türk edebiyatı özellikle 1955'li yıllardan itibaren genellikle milliyetçi çizgide verilen eserlerle dikkat çekmiştir. Bu yıllarda, Özker Yaşın, Urkiye Mine Balman, Oktay Öksüzöğlü, Süleyman Uluçamgil ve Ahmet Gazioğlu gibi isimler, yazdıkları eserleriyle millî şuuru canlı tutmaya çalışmışlardır.

Ana vatan Türkiye'nin, Kıbrıs adasında kandaşlarının varlığı ve güvenliği için giriştiği Kıbrıs Türk Barış Harekâtı, şüphesiz hiçbir dünya ülkesinin karşı koyamayacağı birçok haklı sebeple gerçekleştirilmiştir. Yunanistan ve Rum yönetimi, Megali İdea ve ENOSİS gibi şovenist fikirlerle, yıllarca Kıbrıs adasında Türk varlığını ve kimliğini tehlikeye sokmuş ve birçok Türk'ü bu fikir akımlarının yarattığı kirli eylemlerle katletme yoluna gitmişlerdir. Bu insanlık dışı katliamlara Türk milletinin cevabı, benliğinde yatan demokrasi inancıyla ilk olarak diplomatik çerçevelerde olmuş ancak aklını terörizmle bulandıran ve bu amacından sapmayan ülkelere, amaçlarının boş bir hayal olduğunu askerî müdahale ile göstermek zorunda kalmıştır. Yunanistan'ın Türklere karşı giriştiği, İzmir'in işgali ve Kıbrıs'ın ilhâkı gibi meseleler, Türk'ün azmi, cesareti ve haklılığıyla amacına ulaşamamıştır. Türkiye özellikle Kıbrıs Türk Barış Harekâtı ile Yunan ve Rumlara, Yunan Helenizm'inin boş bir hayal olduğunu kesin olarak göstermiş ve Kıbrıs adasında barışı, huzuru, demokrasiyi getirerek Türk kimliğini ve varlığını korumuştur. Türkiye bu harekâtle dünyaya bir barış ve demokrasi örneği sunmuştur. Bu örneğini de Yunanistan'da ve Kıbrıs'ta cuntacıların devrilip demokratik bir yönetimin ve en önemlisi de bağımsız Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurulmasını sağlayarak somutlaştırmıştır.

Ahmet Gazioğlu, *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında Yunanistan ve Rum yönetiminin temelsiz fikirlerle gerçekleştirmeye kalkıştığı eylemlerinin ne kadar acımasız boyutlara ulaştığını ve bu eylemlerle Türk insanını ne kadar zor duruma düşürdüğünü, bir insanlık ayıbı olarak sunar. Gazioğlu, Rumlar arasındaki iç savaş, darbe ve akabinde gelen Türk ilhâkı eylemlerinin, Kıbrıs Türk halkına yansımalarını ana kahramanlar Aral ve Tanya çerçevesinde tüm ayrıntısıyla ve gerçekliğiyle okuyuculara sunmuştur. Özellikle Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nın gerçekleşmesini sağlayan sebepleri, Harekâtın görünümünü ve harekâtle gelen güven ve huzur ortamını tüm safhalarıyla objektif bir şekilde değerlendirmiştir.

Ahmet Gazioğlu, *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanında ortaya koyduğu motiflerle de eserini zenginleştirmiştir. Romanda geniş bir yer tutan "Yüceltme" motifi "Kahramanlık: Mücahit ve Mehmetçik", "Vatan aşkı ve şehitlik", "Bayrak", "Türk'ün demokrasisi", "Türklük ve vatan" ile "Kadın kahramanlar" başlıkları altında incelemiştir. "Kahramanlık" motifi çerçevesinde Mehmetçik ve Mücahidin harekât boyunca gösterdiği tüm fedakârlıklar destansı bir şekilde verilmiştir. Bu destansılık Türk destan geleneğinden kaynaklanan ve Alp tipi ile Gazi tipinin özelliklerini barındıran bir geleneğin devamlılığını göstermektedir. Yazar "Vatan aşkı ve şehitlik" ile "Bayrak" gibi motiflerle Türk milletinin ne kadar ulvî değerlere bağlı olduğunu okuyucuya bir kez daha hatırlatmıştır. Gazioğlu, "Türk'ün demokrasisi" motifi ile Türk'ün tarih boyunca evrensel boyuttaki demokrasi ve bağımsızlık için nasıl mücadele ettiğini göstermiştir. Ayrıca Osmanlı İmparatorluğunun adaya insan hakları, adalet ve özgürlük getirdiği belirtilmiştir. "Türklük ve vatan" motifinde ise özellikle Mehmetçik ve Mücahitin vatan aşkı ve Türklüğü yüceltmesi gözler önüne serilmiş ve üstün Türk kahramanlığına dikkat çekilmiştir. "Kadın Kahramanlar" motifi romanda çok fazla ön planda olmasa da tarih boyunca kahraman Türk kadınının verdiği mücadeleden izler esere yansımıştır. Romanda Türk'ün yanında yer alan ve cesaret örneği gösteren Tanya oldukça cesur bir kadın olarak dikkat çekmektedir.

Romanda önemli bir yer tutan diğer motif ise "Alay ve Hiciv" motifidir. Bu motifte Yunan – Rum ikilisinin Türkleri alayı, Türklerin Yunan – Rum ikilisini alayı-hicvi ve Yunan – Rum ikilisinin kalleslik-hile ve korkaklıkları ele alınmıştır. Bu başlıkta öne çıkan konular Yunan – Rum ikilisinin Kıbrıs Türklerini Türkiye'nin onları kurtarmaya gelmeyeceği

konusunda alay etmesi, Türklerin de Türkiye'nin adaya gelmesiyle Yunan-Rum ikilisinin kaçışını ve aczini alay etmesidir. Ayrıca Yunan – Rum ikilisinin Kıbrıs Türklerine karşı kallesçe tavırları da romanda anlatılan gerçeklerden biridir.

Romadaki diğer bir motif ise “Ümit-Ümitsizlik”tir. Bu motifte ilk olarak Kıbrıs Türklerinin ümitlerini ve coşkusunu canlı tutan Bayrak Radyosu ve adadan az çok izlenebilen Türkiye televizyonları değerlendirilmiş ve radyo-televizyonun Kıbrıs Türk halkının varoluş mücadelesinde etkili olduğu belirtilmiştir.

Kıbrıs Türk halkının Yunan – Rum ikilisinin baskı ve zulümlerinden kurtulmak için tek ümitlerinin ana vatan olduğu ve Türkiye'den ümit içinde yardım bekledikleri görülmektedir. Rumlar Türkiye'nin adaya geleceği konusunda bir korkularının olmadığı ve Kıbrıslı Türklerin moralini bozmak için Rum radyolarında şu şarkıyı çaldıkları bilinmektedir: “Bekledim de gelmedin/Sevdiğimi bilmedin/Gözyaşımı silmedin/Hiç mi beni sevmedin/Söyle, söyle hiç mi beni sevmedin...” Ancak Kıbrıs Türklerinin de onlara “Bu kadar yürekten çağırma beni/Bir gece ansızın gelebilirim/Beni bekliyorsan, uyumamışsan/Sevinçten kapında ölebilirim...” şarkısıyla karşılık verdikleri ve Türkiye'nin geleceğinden ümitli oldukları bu dizelerle belirtilmiştir. Nitekim romanda da ana vatanın nasıl ada Türklerini kurtarmaya geldiği siyasî ve tarihî gerçekliğiyle de ortaya konmakta ve Mehmetçik ile Mücahit kavuşması romanda betimlenmektedir.

Romanda yer tutan diğer motifse “Seyir ve Hareket”tir. Ahmet Gazioğlu Kıbrıs coğrafyasını bildiği için ve mücadele yıllarına şahit olduğu için gördüklerini, yaşadıklarını güzel bir şekilde romanda betimlemektedir. Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş romanında yazarın, anlatımını daha canlı kılmak için sık sık seyir motifine yer verdiği görülmüştür. Bununla birlikte hareket motifi de özellikle Kıbrıs Türk Barış Harekâtının anlatıldığı kısımlarda kullanılan fiillerle güçlendirilmiştir.

Gazioğlu, *Kıbrıs'ta Aşk ve Savaş* romanıyla Kıbrıs Türk Barış Harekâtı'nı Aral ile sevgilisi Tanya'nın büyük aşkı çerçevesinde, tüm gerçekliğiyle ve canlılığıyla okuyucularına sunarak, hem Kıbrıs Türkleri arasında millî şuurun gelişmesine katkıda bulunmuş hem de Kıbrıs Türk edebiyatına, sosyolojiye ve tarihe de kaynaklık edebilecek önemli bir eser ortaya koymuştur.

SUMMARY

The Greek and Greek Cypriot authorities endangered the Turkish presence and identity on the island of Cyprus with the thoughts of Megali idea and ENOSİS and the EOKA terrorist organization massacred many Turks with the dirty actions. The Turkish nation's response to these inhumane massacres was first in diplomatic frameworks with the belief in the democracy that lied in its very self. However, military intervention was necessary. Therefore, it was realized by the Turkish military in 1974 and brought peace and democracy not only to the Turkish Cypriots but also to the Greek Cypriots.

Literature is an art with language and literary texts play a very important role in the formation of national consciousness. The Turkish Cypriot Peace Operation was one of the most important issues that Turkish Cypriot writers dealt with both during and after the mentioned years. Artists such as Özker Yaşın, İsmail Bozkurt and Ahmet Gazioğlu experienced the bitter and dark periods of the Turkish Cypriots and reflected the events that took place during this period in their works. The artists we have mentioned clearly put

forward the Cyprus problem with the works they have written. As explained by Fahri Ersavaş, "Poets of any nation in the world have not claimed their homeland as much as our poets." If we consider the problems that Turkish Cypriot people suffered at that time, we believe it was natural that poets tried to awaken the society and guided them to overcome their problems.

Born in 1931 in Larnaca, Cyprus, Gazioğlu has become one of the most important names of Cypriot Turkish literature with the education he received in Turkey and Europe. Gazioğlu, who has many important works in the field of prose, considers the struggle of the Turkish Cypriot community on the island as the main subject of his works. Ahmet Gazioğlu builds his works in a large pool with the identities of teachers, researchers, writers, politicians and journalists, and provides his readers with information on many aspects, especially Cyprus. The novel "Love and War in Cyprus" is also a valuable work in which the author sheds light on historical facts with the identity and characteristics mentioned above.

The 1974 Turkish Cypriot Peace Operation is undoubtedly an important event that Turkish writers, especially Turkish Cypriot writers, will proudly tell. Ahmet Gazioğlu, one of the most important writers of Turkish Cypriot Literature, presented the Turkish Cypriot Peace Operation, written in gold letters in the history of the world, in all his reality and vitality in his novel "Love and War in Cyprus". Known for his works written in the field of Turkish Cypriot literature, especially in the field of novels, Gazioğlu, in his novel where he cited the Turkish national struggle, gave a considerable place to the social and cultural life of the society he lived in.

In his novel titled "Love and War in Cyprus", Ahmet Gazioğlu has shown to the reader a shame of humanity, the ruthless dimensions of the actions that the Greek and Greek Cypriot administration attempted to carry out with unfounded ideas and how they put the Turkish people into a difficult situation with these actions. Gazioğlu presented the reflections of the civil war between the Greeks, the coup and the subsequent Peace Operation in full detail within the framework of the main characters named Aral and Tanya. In particular, the reasons for the realization of the Turkish Cypriot Peace Operation, the appearance of the operation and the atmosphere of trust and peace that came with the operation are given in detail.

Ahmet Gazioğlu enriched his novel titled "Love and War in Cyprus" with motives presented. Within the framework of "heroism" motive, he displayed the sacrifices made by the Turkish soldiers and mujahedin in an epic manner. Through motives such as "love for homeland, martyrdom and flag", he reminded once again how dedicated Turkish nation was to sublime values. As a result, with his novel titled "Love and War in Cyprus", the author presented the Turkish Cypriot Peace Operation to its readers with all its truth within the great love of Aral and his lover Tanya, and made an important contribution to the development of the Turkish Cypriot national consciousness.

KAYNAKÇA

- Akkurt, A. (1999). *Türk Mukavemet Teşkilatı 1957-1958 mücadelesi*. İstanbul: Seçil Ofset.
- Alasya, F. (1992). *Kıbrıs ve Rum-Yunan emelleri*. Lefkoşa: KKTC Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Ay, Y. M. (2008). 1897 Türk-Yunan savaşının basında yer alan şiirlere yansımaları. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 185-201.
- Aytmatov, C. & Şahanov M. (2000). *Kuz başındaki avcının çığlığı*. Ankara: Tolkun Yayınları.
- Başaran, İ. (2019). Osmanlı Devletinde Gayri Müslimlerin (Hıristiyan ve Yahudi) statülerinin din özgürlüğü açısından değerlendirmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 41-56.
- Çelik, Y. (2002). Tarih ve tarihî roman arasındaki ilişki tarihî romanda kişiler. *Bilig*, 24, 49-67.
- Çetin, N. (2007). Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun tarihî romanlarının millî bilince katkısı. *Erdem*, 17(49), 7-18.
- Denizli, A. (2014). *Kıbrıs barış harekâtı (20 Temmuz 1974) Kıbrıs'ı ele geçiren üstün birlikler-Kıbrıs'ta kahramanlar kahramanı olağanüstü askerler*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Duman, H. H. & Güreşir, S. (2009). Yeni Türk edebiyatının kaynakları: Savaş ve edebiyat (1828-1911). *Turkish Studies*, 4(1-I Winter), 29-77.
- Ekici, M. (2019). *Dede Korkut kitabı Türkistan/Türkmen sahra nüshası soylamalar ve 13. boy - Salur Kazan'ın yedi başlı ejderhayı öldürmesi*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Erdoğan, M. A. (2008). *Kıbrıs'ta Osmanlılar*. Lefkoşa: Galeri Kültür Yayınları.
- Ergin, M. (1988). *Oğuz Kağan destanı (Tercüme metin, sözlük)*. İstanbul: Hülbe Basın Yayın.
- Ergin, M. (1994). *Dede Korkut kitabı I (Giriş-metin-faksimile)*. Ankara: TDK Yayınları.
- Ezilmez, H. (2018). Özker Yaşın'ın zafer ve bağış oyununda Kıbrıs'ın fethi. *Kıbrıs Araştırmaları ve İncelemeleri Dergisi*, 1 (2), 49-78.
- Ezilmez, H. (2019). Kıbrıs Türk edebiyatında şiir. İ. Bozkurt & O. Karakartal (Ed.), *Kıbrıs Türk Edebiyatı Tarihi (1571 – 2017) C.II-Şiir 1* içinde (s. 13-20). Ankara: İlksan Matbaası Ltd.
- Gazioğlu, A. (1975). *Kıbrıs'ta aşk ve savaş*. İstanbul: Efes Yayınları.
- Gökçe, T. (1998). 1571 yılında iç-il sancağından sürülüp Kıbrıs'ta iskân edilen aileler. *Ege Üniversitesi Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 2, 1-78.
- Gökçe, T. (1999). 1572-73 yıllarında Kıbrıs'ta iskân edilmek üzere Karaman ve Rûm vilâyetlerinden sürülen aileler. *Ege Üniversitesi Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, III, 9-74.
- İsmail, S. (1998). *150 soruda Kıbrıs sorunu*. İstanbul: Kaştaş Yayınevi.
- Kalelioğlu, O. (2008). Türk-Yunan ilişkileri ve megalî idea. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, 41, 105-123.
- Kaplan, M. (1997). *Şiir tahlilleri 1: Tanzimattan Cumhuriyet'e*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaplan, M. (1997). *Türk edebiyatı üzerinde araştırmalar I*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaplan, M. (2001). *Türk edebiyatı üzerinde araştırmalar 3-Tip tahlilleri*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Kaplan, M. (2004). Dede Korkut kitabında kadın. *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I* içinde (s. 39-50). İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karakartal, O. (2010). Türkiye'de çıkan Kıbrıs Türk varoluş mücadelesi konulu hamasi kitaplar üzerine. İ. Bozkurt & C. Bayak (Ed.), *Kıbrıs Türk Varoluş Mücadelesinin Edebiyata Yansıması Bildiler Kitabı* içinde (s. 217-232). Lefkoşa: Ajans Yayın Ltd.
- Kata, M. (2019). Ahmet Gazioğlu. İ. Bozkurt & O. Karakartal (Ed.), *Kıbrıs Türk edebiyatı tarihi (1571 – 2017) C.IV-Roman* içinde (s. 105-111). Ankara: İlksan Matbaası Ltd.
- Kefeli, E. (2009). Coğrafya merkezli okuma. *Electronic Turkish Studies*, 4(1-1), 423 – 433).

- Keser, U. (2007). *Kıbrıs'ta yer altı faaliyetleri ve Türk Mukavemet Teşkilatı*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.
- Kolcu, A. İ. (2007). *Millî edebiyat 1: Şiir*. Erzurum: Salkımsöğüt Yayınları.
- Konan, B. (2011). İnsan hakları ve temel özgürlükler açısından Osmanlı Devletine bakış. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 15(4), 253-288.
- Nesim, A. & Öznur, Ş. (2012). *Kıbrıs Türk kültürü ve Kıbrıs efsaneleri*. Lefkoşa: Gökada Yayınları.
- Onuş, E. (2015). Özker Yaşın ve Bayrak radyosu. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(10), 778-793.
- Onuş, E. (2017). *Kıbrıs Türk varoluş mücadelesinin (1950-2016) Türk edebiyatına yansımaları* (Yayınlanmamış doktora tezi). Girne Amerikan Üniversitesi, KKTC.
- Onuş, E. (2018). Kıbrıs Türk varoluş mücadelesi konulu eserlerde kadın kahramanlığı. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 4(1), 206-228.
- Ögel, B. (1984). *Türk kültür tarihine giriş* (C. 6). Ankara: TTK Yayınları.
- Özkul, A. E. (2010). *Kıbrıs'ın sosyo-ekonomik tarihi (1726 – 1750)*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Savrun, E. (2018). Kıbrıs'ta Yunan cunta darbesine karşı Türk barış harekâtının belgelerle kısa tarihi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 4(9), 258-273.
- Sever, M. (2010). *20 Temmuz 1974 Kıbrıs bitmeyen gece*. İstanbul: Kaştaş Yayınevi.
- Soysal, M. E. (2010). Tarihsel süreçte bayrak ve sancaklarımız. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 17(42), 209-239.
- Soysal, M. E. (2010). Tarihsel süreçte bayrak ve sancaklarımız. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi (TAED)*, 42, 209-239.
- Şahin, V. (2016). Mehmet Emin Yurdakul'un şiirlerinde kimlik kurgusu ve benlik algısı. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 2(4), 117-134.
- Şimşek, A. H. (2016). Türk destanlarında kadın imgesi. Ş. Ulusan & S. Kayhan (Ed.), *Türk Dünyasında Kadın Algısı C. 1* içinde (s. 15-22). Manisa Celal Bayar Üniversitesi Yayınları.
- Tayhani, İ. (2009). Türk mukavemet teşkilatına giden yol. İ. Bozkurt & A. Nesim (Haz.), *Kıbrıs Türk Millî Mücadelesi ve Bu Mücadelede TMT'nin Yeri Uluslararası Sempozyum Bildirileri C.I* içinde (s. 187-202). Lefkoşa: Çağlaş ve Oğulları Ltd.
- Ürer, T. (2003). *Kıbrıs'ın tarihçesi*. Ankara: Ankara Ticaret Odası Yayınları.
- Vatansever, M. (2012). Kıbrıs sorununun tarihî gelişimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(Özel Sayı), 1487-1530.
- Yellice, G. (2007). *20 Temmuz 1974 Kıbrıs barış harekâtını hazırlayan koşullar* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Yellice, G. (2012). 1878'den 1931'e Kıbrıs'ta enosis talepleri ve İngiltere'nin yaklaşımı. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 12(24), 13-26.
- Yeniasır, M. & Gökbulut, B. (2018). Süleyman Uluçamgil'in gözüyle Kıbrıs'ta İngiliz sömürge yönetimi. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 40, 139-148.
- Yıldırım, M. (2004). *Bütün yönleriyle 1974 Kıbrıs harekâtı* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Yılmaz, H. (2017). Kıbrıs barış harekâtı ve sonuçları. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(8), 87-98.